



DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

Rok VII

TORUŃ, dnia 10 marca 1939 r.

Nr 3

T R E Ś Ć :

CZEŚĆ URZĘDOWA:

Poz.	Str.	Poz.	Str.
47. O nadawaniu prywatnym seminarium dla wychowawczyń przedszkoli uprawnień szkół państwowych	54	59. Komunikat o dostosowaniu samochodów do wymagań rozporządzenia o ruchu pojazdów mechanicznych	71
48. W sprawie instrukcji dotyczącej praktyki szpitalnej uczennic klasy I liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych	54	60. Komunikat w sprawie bezpłatnego przydziału miesięcznika „Wiedza i Życie”	72
49. W sprawie zestawienia pomocy do nauki p. w.	56	61. Komunikat w sprawie bezpłatnego przydziału miesięcznika „Ziemia”	72
50. Dodatki służbowe kierowników i p. o. kierowników w publicznych szkołach powszechnych	62	62. Ruch służbowy	72
51. Zbiórka w szkołach na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja”	63	CZEŚĆ NIEURZĘDOWA:	
52. W sprawie dodatków służbowych za wychowawstwo klasowe	64	63. Komunikat w sprawie wycieczek młodzieży szkolnej do Krzemieńca na uroczystości ku czci J. Słowackiego, organizowane w okresie od 3 kwietnia do 4 września 1939 r.	73
53. W sprawie zabezpieczenia i zapewnienia pracy osobom pełniącym służbę w Oddziałach Obrony Narodowej	64	64. Komunikat w sprawie Centralnych Pracowni Dydaktycznych Ministerstwa W. R. i O. P.	73
54. Przekazywanie nieruchomości państwowych	66	65. Komunikat Instytutu Bałtyckiego w sprawie Atlasu Etnograficznego	73
55. Ulgowa sprzedaż drewna na budowę publicznych szkół powszechnych	67	66. Komunikaty „Polskiego Czerwonego Krzyża”	73
56. W sprawie drewna serwitutowego dla szkół	69	67. Komunikat w sprawie wypożyczania książek z Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej Kuratorium O. S. Pom. w Toruniu	74
57. Komunikat w sprawie podręczników historii, stosowanych w szkołach powszechnych stopnia III	69	68. Wykaz dzieł nabytych przez Okręgową Bibliotekę Pedagogiczną K. O. S. Pom. w Toruniu	74
58. Komunikat o konkursie w sprawie przyjęcia na studia w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szk. 1939/40	70	69. Nowe wydawnictwa	78

CZĘŚĆ URZĘDOWA

47.

ROZPORZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 24 stycznia 1939 r. (Nr II S-10470/38)

o nadawaniu prywatnym seminariom dla wychowawczyń przedszkoli uprawnień szkół państwowych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 4).

Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 343) zarządzam, co następuje:

§ 1. Uprawnienia państwowych seminariów dla wychowawczyń przedszkoli, przewidzianych w art. 38 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), mogą być nadawahe:

a) seminariom prywatnym, zorganizowanym na wzór seminariów państwowych,

b) seminariom prywatnym, nie zorganizowanym na wzór seminariów państwowych, a uznanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne.

§ 2. Nadanie uprawnień seminariom prywatnym może nastąpić, jeżeli zakład:

a) osiąga wyniki nauczania, uznane przez władze szkolne za dorównujące wynikom, osiąganym w seminariach państwowych,

b) osiąga w pracy wychowawczej poziom, uznany przez władze szkolne za dorównujący poziomowi, osiąganemu w seminariach państwowych, w szczególności w zakresie wychowania młodzieży, odpowiadającego potrzebom Państwa,

c) organizuje praktyki pedagogiczne uczennic we własnym przedszkolu,

d) stosuje przy przyjmowaniu uczennic przepisy, obowiązujące w państwowych seminariach dla wychowawczyń przedszkoli,

e) posiada przełożoną oraz większość takich nauczycielek, które zarówno liczbą godzin, jak i pracą — związane są przede wszystkim z tą szkołą.

f) posiada pomieszczenie, urządzenie i zaopatrzenie w środki i pomoce naukowe — odpowiednie do liczby uczennic,

g) odpowiada potrzebom państwowym na danym terenie.

§ 3. Uprawnienia państwowych seminariów dla wychowawczyń przedszkoli nadaje prywatnym seminariom Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek Kuratora właściwego Okręgu Szkolnego.

§ 4. Uprawnienia, nadane prywatnemu seminarium dla wychowawczyń przedszkoli, powodują uznanie świadectw, wydanych przez takie seminarium własnym uczennicom, za równoznaczne z odpowiednimi świadectwami seminariów państwowych.

§ 5. Nadanie uprawnień ważne jest do odwołania.

Uprawnienia mogą być odwołane, gdy władze szkolne stwierdzą, że seminarium przestało spełniać którykolwiek z warunków, wymienionych w § 2 niniejszego rozporządzenia lub narusza inne, obowiązujące już przepisy.

§ 6. Seminarium prywatne z uprawnieniami państwowego seminarium dla wychowawczyń przedszkoli umieszcza na świadectwach szkolnych wzmiankę o uzyskaniu uprawnień z podaniem daty i numeru zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1939 r.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Świętośławski.

48.

ZARZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 20 stycznia 1939 r. (Nr II W-11099/38)

w sprawie instrukcji dotyczącej praktyki szpitalnej uczennic klasy I liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 8).

Zatwierdzam dołączoną instrukcję o praktyce szpitalnej uczennic klasy I liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych. Zawiadamiam przy tym równocześnie Panów Kuratorów, że Ministerstwo Opieki Społecznej wydało instrukcję z dnia 25 października 1938 r. Nr W1/1414-81 o przygotowaniu personelu do ratownictwa sanitarnego w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej oraz pismem, wysłanym do Wojewodów i Komisarza Rządu na

miasto stołeczne Warszawę w dniu 30 listopada b. r. Nr W1/2525-8 poleciło szpitalom przyjmowanie uczennic na praktykę.

Podsekretarz Stanu:

(—) *Jerzy Ferek-Błeszyński*

Załącznik do zarządzenia Min. W. R.
i O. P. z dnia 20. I. 1939 r. (Nr II W-11099/38)

INSTRUKCJA

w sprawie praktyki szpitalnej uczennic klasy I-ej liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych.

I. Uwagi wstępne.

Programy przysposobienia do służby pomocniczej wojskowej młodzieży żeńskiej przewidują szkolenie w zakresie ratownictwa sanitarnego i przeciwgazowego. Wskazówki do wykonania programu dla kl. I-ej z dnia 2 kwietnia 1938 r. Nr II W-3110/38 przeznaczają na praktykę szpitalną 20 godzin (10 godzin + 2 półdniowe przedpołudniowe ćwiczenia po 5 godzin).

II. Cel praktyki.

Celem praktyki szpitalnej jest: 1) zetknięcie młodzieży z chorym, celem usunięcia nerwowego lęku przed szpitalem i człowiekiem cierpiącym, 2) praktyczne zastosowanie wiadomości nabytych podczas pracy w hufcu z zakresu pielęgniarstwa i nakładania opatrunków, 3) zaznajomienie się z pracą służby zdrowia lekarzy i pielęgniarzek.

III. Zakres praktyki.

1) Zaznajomienie się z charakterem życia szpitalnego i obowiązującą w szpitalu hierarchią i dyscypliną.

2) Wykonywanie na salach chorych łatwych czynności i zabiegów pielęgniarstwa, jak sianie łóżek, toaleta chorego, pomoc przy rozdawaniu posiłków i ewentualnym karmieniu ciężko chorych, mierzenie ciepłoty i tętna, stawianie baniek, robienie okładów i kompresów, asystowanie przy iniekcjach itd.

3) Pomoc w ambulatoriach i na sali opatrunkowej przy nakładaniu i zmianie opatrunków.

4) W miarę wolnego czasu pomoc przy przygotowywaniu materiału opatrunkowego do sterylizacji: związaniu opasek, przygotowywaniu wacików, gazików, tamponów itd., czyszczeniu i konserwacji narzędzi chirurgicznych, strzykawek itd.

5) Dyżury przy ciężko chorych lub chorych po operacji. Zwracanie uwagi na tętno, kaszel, zachowanie się chorego.

IV. Organizowanie praktyki.

1) Praktyka szpitalna uczennic może zasadniczo odbywać się na oddziałach chorób wewnętrznych i chirurgicznych (okulistycznym, usznym) z wyłączeniem sal operacyjnych, oraz w ambulatoriach czy przychodniach.

Uczennice w żadnym razie nie mogą odbywać praktyki na oddziałach: zakaźnym, położniczo-ginekologicznym i skórno-wenerycznym.

Obecność uczennic na salach operacyjnych podczas operacji jest niedopuszczalna.

2) Praktykę szpitalną organizuje zasadniczo dyrektor liceum przy pomocy lekarza szkolnego i komendantki hufca.

W miejscowościach większych, w których jest kilka szpitali, oraz większa ilość szkół, należy terminy praktyki w poszczególnych szkołach oraz przydział szpitali uzgodnić na zebraniu Komisji Międzyszkolnej lub zespołu dyrektorów.

Dyrektor szkoły omawia sprawę praktyki z dyrektorem szpitala osobiście lub za pośrednictwem lekarza szkolnego, w miejscowościach większych robi to dla każdego szpitala dyrektor delegowany przez Komisję Międzyszkolną, lub zespół miejscowych dyrektorów.

Omówienie celu i zakresu praktyki powinno być wyczerpujące i szczegółowe dla uniknięcia błędów wychowawczych i skierowywania uczennic na właściwe oddziały.

3) Praktyka szpitalna odbywa się zasadniczo w godzinach przedpołudniowych, w dniach przeznaczonych na naukę szkolną.

Odbywanie obowiązkowej praktyki w niedziele, święta, dni wolne od nauki jest niedopuszczalne.

Na praktykę szpitalną przeznaczają się 20 godzin (10 godzin + 2 półdniowe ćwiczenia po 5 godzin).

Najlepiej odbywać ją podczas czterech następujących po sobie dni, względnie w ciągu czterech tygodni, w dniach przeznaczonych na zbiórkę hufca, zależnie od uznania dyrektora szkoły oraz od warunków miejscowych.

4) Jeśli uczennice odbywają praktykę w grupach w kilku względnie w jednym szpitalu, należy zapewnić im opiekę, nie odrywając na czas dłuższy komendantki hufca od zwykłych obowiązków szkolnych przez przydzielenie jako opiekunki innej wolnej w tym czasie nauczycielki lub też w braku wolnych sił spośród grona nauczycielskiego przez zainteresowanie tym zagadnieniem Kół opieki rodzicielskiej. Opiekunka taka spośród matek uczennic winna być przez dyrektora specjalnie starannie dobrana. Musi to być osoba inteligentna, taktowna, rozumiejąca i uznająca wysoką wartość wychowawczą i praktyczną pracy uczennic w szpitalu.

Zarówno nauczycielki, jak i matki, stanowiące opiekę uczennic, odbywających praktykę w szpitalu, winny posiadać białe fartuchy szpitalne.

5) W miejscowościach, w których nie ma szpitali, uczennice mogą odbyć praktykę w miejscowych przychodniach, względnie ośrodkach zdrowia. Wskazane jest, w miarę możliwości, przewiezienie uczennic do najbliższego miasta, posiadającego szpital. Praktyka taka winna być specjalnie starannie przygotowana, a termin jej uzgodniony z dyrektorem szpitala. W porozumieniu i przy pomocy inspektorki ż. h. lic. można starać się u władz p. w. o uzyskanie 75% zniżki na przejazd koleją. Zakwaterowanie i wyżywienie uczennic winny być zawczasu zorganizowane. Koszta związane z pobytem uczennic w obcym mieście powinny pokryć rodzice. O pomoc dla uczennic niezamożnych należy zwrócić się do Kół Opieki Rodzicielskiej.

Całość należy zorganizować tak, by przy minimalnych kosztach zapewnić uczennicom możliwie najlepsze warunki pobytu.

6) Odbycie praktyki szpitalnej jest dla uczennic obowiązkowe i nikt, z wyjątkiem kalek, nie może być od niej zwolniony. Kalectwami usprawiedliwiającymi nieodbycie praktyki szpitalnej są: brak lub znaczniejszy niedowład górnej czy dolnej kończyny, obustronne zwinięcie stawu biodrowego, znacznie skrócona kończyna dolna. Inne kalectwa, jak jednooczność, przytępienie słuchu, brak palca czy palców u rąk itd. nie mogą zwolnić od odbywania praktyki.

Przyczyna nieobecności uczennicy w szkole podczas odbywania praktyki szpitalnej powinna być każdorazowo zbadana przez lekarza szkolnego lub usprawiedliwiona świadectwem lekarza urzędowego. Usprawiedliwienie pisane przez opiekę domową nie może być w tym wypadku uznane za wystarczające.

Uczennica, która bez usprawiedliwionej przyczyny nie odbyła praktyki szpitalnej — nie może uzyskać dodatniej oceny z p. w. na świadectwie rocznym.

7) Podczas odbywania praktyki szpitalnej przez uczennice, konieczny jest kontakt dyrektora szkoły z władzami szpitalnymi. Wskazaniem jest po zakończeniu praktyki odbycie krótkiej konferencji z dyrektorem szpitala i przełożoną S. S. pielęgniarek, celem zebrania danych o pracy uczennic, ich stosunku do chorych, ich postawie w szpitalu i korzyściach, jakie odniosły z praktyki.

Spostrzeżenia te winny być dołączone do rocznego sprawozdania z pracy szkoły.

Wszystkie uczennice winny być ubrane podczas odbywania praktyki w szpitalu w białe fartuchy szpitalne oraz białe chusteczki względnie czepeczki na głowę.

8) W razie uszkodzenia czy zniszczenia jakiegoś przedmiotu na terenie szpitala, np. zbitcie termometru, strzykawki itp. odpowiedzialność finansową za to ponosi uczennica, która przedmiot ten uszkodziła względnie zniszczyła.

49.

Okólnik Nr 1

z dnia 16 stycznia 1939 r. (II W-11623/38)

w sprawie zestawienia pomocy do nauki p. w.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 12).

Ministerstwo podaje do wiadomości zestawienie pomocy naukowych do prowadzenia nauki przysposobienia wojskowego, na którego podstawie dyrekcje zainteresowanych szkół będą mogły przystąpić do planowego stopniowego zaopatrywania swych zakładów w potrzebny sprzęt.

Dostosowane do możliwości finansowych szkoły roczne plany będą przedkładać komendanci (tki) hufców szkolnych do zatwierdzenia dyrekcjom zakładów. Plany te powinny zawierać dział wydatków zwyczajnych, powtarzających się co roku, jak amunicja, tarcze, wazelina, pakuły i inne i dział wydatków nadzwyczajnych, obejmujący bądź jednorazowe zakupy, bądź zakupy powtarzające się co kilka lat. Plany roczne należy opracować na podstawie globalnego planu kilkoletniego (4 — 5 letniego) przewidującego całkowite zaopatrzenie zakładu w potrzebny sprzęt do nauki p. w.

Przy sporządzaniu rocznego planu zaopatrywania zakładu w sprzęt do nauki p. w. należy przestrzegać kolejności zakupów, uwzględniając przede wszystkim pomoc udzielaną ze strony komend p. w. i posiadany sprzęt własny. Należy dążyć do tego, aby każda szkoła miała magazyn na sprzęt. Ułatwi to otrzymanie od komend p. w. karabinów na przechowanie oraz uchroni zakupiony sprzęt przed zniszczeniem z braku odpowiedniego pomieszczenia.

W akcji zaopatrywania w sprzęt w pierwszym rzędzie należy uwzględnić przedmioty, które są niezbędne do wykonania programu. Sprzęt droższy przewidziany w planie w kilku egzemplarzach należy zakupywać po kolei, dochodząc etapami do stanu przewidzianego w programie zakupów. Niektóre pomoce będą mogły być wykonane na lekcjach zajęć praktycznych np. stół plastyczny, opaski, chorągiewki i inne.

Każdy przedmiot musi mieć określone miejsce i sposób przechowania — takie, aby nie zniszczył się z powodu złego przechowania.

Kuratoria zażądają od dyrekcji szkół, aby w rocznych sprawozdaniach wyjaśniły, w jaki sposób zrealizowały roczny plan zakupów pomocy naukowych na cele p. w. oraz przedstawiły w sposób zwięzły stan zaopatrzenia swych zakładów w sprzęt p. w. Na tej podstawie Kuratoria w terminie do dnia 30 września każdego

roku zdadzą sprawę Ministerstwu o postępie i stanie zaopatrzenia szkół w sprzęt p. w. będzie to również pomocą przy układaniu planów finansowo-gospodarczych zarówno przez dyrekcje szkół jak i Kuratoria.

Podsekretarz Stanu:

(—) *Jerzy Ferek-Błeszyński.*

Załącznik 1 do okólnik Nr 1 z dnia 16. I. 1939 r. (II W-11623/38).

Zestawienie pomocy do nauki p. w. w hufcach szkolnych męskich (przy założeniu, że szkoła posiada normalne wyposażenie w urządzenia do w. f., jak boisko i inne).

A. Urządzenia:

1. Magazyn. Pokój ca 3×4 m, wybielony, odpowiednio zabezpieczony (okna okratowane, drzwi obite blachą, wzmocnione zamki), suchy.

2. Urządzenie magazynu. — Stojaki na karabiny (50 kb). Szafa zamykana i półka na sprzęt. Stół z szufladą zamykaną, dwa krzesła.

3. Strzelnica małokalibrowa na boisku. Zauważa się przy tym, że z wiatrówki można strzelać i w pomieszczeniach zamkniętych, o ile tarcza zostanie odpowiednio zabezpieczona.

4. Pomieszczenie na stół plastyczny.

B. Sprzęt.

L. p.	Nazwa przedmiotu	Ilość	Kto dostarcza
I. Sprzęt do strzelectwa.			
1	K. B. Mauzer	1 na 10 uczniów oddziału ćwiczącego	Powiatowa Komenda W. F. i P. W.
2	K. b. do ostrego strzelania		„
3	R. k. m. Browning wz. 28		„
4	Amunicja ostra, ślepa, bocznego zapłonu i wiatrówkowa do strzelań programowych		„
5	Amunicja bocznego zapłonu i wiatrówkowa do strzelań szkolnych		Szkoła
6	Karabinki bocznego zapłonu (z pokrowcami brezentowymi)	1 na 10 junaków, najmniej 2 na oddział ćwiczący	Powiatowa Komenda i szkoła
7	Bagnet	1 na junaka	Powiatowa Komenda
8	Wiatrówki	najmniej 4	Szkoła
9	Szklą kontrolne do k. b.	2	„
10	Wizografy	2	„
11	Ruchomy przyrząd do nauki celowania	2	„
12	Ramka celownicza	3	„
13	Stojaki do nauki celowania	1 na 10 junaków oddziału ćwiczącego najmniej 2	„
14	Stoły	2	„
15	Worki z piaskiem	1 na 3 junaków oddziału ćwiczącego	„

Lp.	Nazwa przedmiotu	Ilość	Kto dostarcza
16	Taborety	2	Szkoła
17	Magazynki z nabojami ćwiczebnymi	1 na 4 junaków oddziału ćwiczącego	Powiatowa Komenda
18	Wskaźniki do trójkąta błędów o średnicy 3 cm, 6 cm, według tarczy H nr 1 i H nr 4	po 1 na 10 junaków oddziału ćwiczącego	Szkoła
19	Komplet miar do mierzenia skupienia (o średnicy pierścieni 5,10 i 15 cm)	1	„
20	Komplet miar do mierzenia skupienia (o średnicy 10, 20 i 30 cm)	1	„
21	Miara do skupień, średnica 9 cm	1	„
22	Ramy do tarcz, duże	tyle, ile stanowisk	„
23	Kompletne łoża uniwersalne do czyszczenia broni	2	Powiatowa Komenda lub Szkoła
24	Komplet przyborów do czyszczenia karabinka sportowego	1	Szkoła
25	Przybory do czyszczenia wiatróvky (szczotka ze szczeciny, wycior i pakuły, wazelina, nafta lub benzyna do czyszczenia szczotki, olej lniany do części drewnianych)	1	„
26	Wyciory, wazelina, pakuły		„
27	Tarcze do strzelań programowych		Powiatowa Komenda
28	Tarcze do strzelań szkolnych (nadprogramowych)		Szkoła
29	Zalepki i klej		„
30	Czerwona chorągiew do sygnalizacji na strzelnicy	2	„
31	Przekroje: naboju do k. b. Mauzer, granatu ręcznego	po 1	„
32	Model do nauki celowania (oko strzelca, szczerbina, muszka, cel)	1	„
33	Tablice poglądowe: k. b. Mauzer, r. k. m. Browning, c. k. m.	po 1	„
34	Koce (najmniej 2)	1 na 10 junaków oddziału ćwiczącego	„
35	Zegarek sekundowy	1	„

L. p.	Nazwa przedmiotu	Ilość	Kto dostarcza
II. Sprzęt do walki granatem.			
1	Granaty ćwiczebne	20 sztuk	Szkoła
2	Granaty ślepe	10 sztuk	Powiatowa Komen- da lub szkoła
3	Granaty ostre		Powiatowa Komen- da
4	Przekroje granatów obronnych, zaczepnych i specjalnych	po 1	Szkoła
5	Tablica pogładowa: granaty	1	„
6	Chorągiewki różnokolorowe	5 sztuk	„
III. Sprzęt do nauki terenoznawstwa.			
1	Stolik topograficzny z przenośnikiem, celowni- cą i deklinatorem	1 na 10 junaków	„
2	Mapy: 1 : 100.000 danej okolicy	Każdy junak własną oraz 5 dla szkoły	Junak i szkoła
	1 : 25.000 okolicy	5	Szkoła
	1 : 300.000 okolicy	2	„
3	Busole kierunkowe	1 na 4 junaków od- działu ćwiczącego	„
4	Kompasy	każdy junak własny i szkoła 2	Junak i szkoła
5	Lornetka z podziałką	3	Szkoła
6	Szkicownik polowy, linijka milimetrowa, zeszyt do ćwiczeń terenoznawczych, guma, ołówki (czarny i 2 barwne), kątomierz, kalka kre- ślarska	każdy uczeń	Junak
7	Tablice do nauki znaków topograficznych	1 komplet	Szkoła
8	Szpilki mosiężne, kalka kreślarska, linijka mili- metrowa, pluskiewki		„
IV. Sprzęty do wyszkolenia bojowego.			
1	Karabiny ćwiczebne (w tym 1 na 4 junaków do strzelania z amunicji ślepej)	46 do 50 szt.	Powiatowa Komen- da
2	Amunicja ślepa		Powiatowa Komen- da

L. p.	Nazwa przedmiotu	Ilość	Kto dostarcza
3	Ładownice skórzane	46 do 50 szt.	Powiatowa Komen- da lub szkoła
4	Model r. k. m. (drewniany, wykonany na zaję- ciach praktycznych)	1	Szkoła
5	Opaski białe i czerwone	po 1 na 2 junaków oddziału ćwiczą- cego	"
6	Komplety chorągiewek (biała), czerwona, nie- bieska i żółta)	2	"
7	Latarka elektryczna o świetle białym, czerw- nym i zielonym	2	"
8	Tablice poglądowe: 1) służba w polu i w walce, 2) pociski art. i działanie, 3) umocnienia polowe, 4) maskowanie, 5) środki porozumienia się z lotnikiem	1 komplet	"
9	Stół plastyczny, 1,0—1,5 m × 2,0—2,5 m, 10 cm głęboki, nad ramą boczną w odstępnie 2 cm listwa 10 cm szeroka, celem utworzenia szczeliny do przezierania horyzontalnego (do wykonania na zajęciach praktycznych)	1	"
V. Sprzęt do wyszkolenia w obronie przeciw- gazowej i przeciwlotniczej.			
1	Maski gazowe (patrz wyposażenie junaka IX)	1 na junaka, naj- mniej 46—50 szt.	Powiatowa Komen- da szkoła junak
2	Tablice poglądowe opg. i opl.	1 komplet	Szkoła
3	Komora gazowa		Powiatowa Komen- da lub szkoła
4	Przybory do dezynfekcji maski gazowej		"
VI. Sprzęt do walki bagnetem.			
1	Karabiny z bagnetami sprężonymi (lub kara- biny drewniane)	46—50 sztuk	Powiatowa Komen- da lub szkoła
2	Tarcze	23—25 sztuk	Szkoła
VII. Sprzęt do gier polowych.			
1	Rower (pożądany)	1	"
2	Tarcze sygnalizacyjne	1 na 2 junaków od- działu ćwiczącego	"
3	Sygnałówka	1	"
4	Taśma miernicza	1	"

L. p.	Nazwa przedmiotu	Ilość	Kto dostarcza
5	Toporek	1	Szkoła
6	Chorągiewka biało-czerwona	1 na 4 junaków oddziału ćwiczącego	"
7	Latarka elektryczna	1 na 10 junaków	"
8	Opaski: 1) różnokolorowe	po 1 na junaka oddziału ćwiczącego	"
	2) dla rozjemców	5	"
	3) dla zawiązania oczu	5	"
VIII. Sprzęt do wyszkolenia w służbie.			
1	Tablice poglądowe do nauki stopni wojskowych		"
2	Opaski dla funkcyjnych		"
3	Dziennik zajęć		"
4	Książka rozkazów		"
IX. Wyposażenie junaka.			
1	Przepisowy mundur		Junak
2	Sznurowane trzewiki na wzór wojskowych	1 na junaka oddz. ćw. około 50	"
3	Płaszcz wojskowy		Powiatowa Komenda lub szkoła
4	Pas		Junak
5	Chlebak		"
6	Łopatka z futerałem (nabywa junak w 4 klasie gimn.)		"
7	Maska gazowa (nabywa junak w I klasie licealnej)		"
<p>Uwaga: W razie trudności w zaopatrywaniu się junaków w łopatki i maski gazowe z powodu ubóstwa, szkoły powinny przyjść im z pomocą przez wypożyczenie sprzętu z własnych zapasów.</p>			
8	Gwizdek na sznurku (wszyscy junacy jednego koloru sznurek)		"
<p>Nadto przybory, przewidziane w innych działach, jak kompas, mapa i inne.</p>			

C. Spis podręczników do biblioteczki podręcznej komendanta hufca.

1. Szkoła Junaka.
2. Instrukcja strzelecka, cz. I k. b. i k. b. k.
3. Instrukcja o broni piechoty, cz. I i II.
4. Instrukcja walki granatem 0,7/1931.
5. Terenoznawstwo praktyczne, ppłk. dypl. Koeb, major Wroczyński, kpt. Wojtal.
6. Terenoznawstwo, kartoznawstwo i zdjęcia terenu, mjr St. Gąsiewicz.
7. Busole kierunkowe, kpt. Skinder.
8. Topografia, płk Kreutzinger.
9. Podręcznik do nauki strzelania pośredniego, kpt. R. Jastrzębski.
10. Regulamin piechoty, cz. I i II.
11. Podręcznik dowódcy plutonu strzelców.
12. Dowódca drużyny w polu, ppłk. Nadachowski.
13. Regulamin obrony przeciwgazowej 0,13/1934.
14. Instrukcja walki bagnetem 0,6/1926.
15. Harcerz w polu, Z. Wyrobek.
16. Gry i ćwiczenia terenowe, mgr. Jasiński.
17. Regulamin służby wewnętrznej, cz. I, II i VII.

Załącznik 2 do okólnika Nr 1 z dnia

16. I. 1939 r. (II W-11623/38).

Zestawienie sprzętu do nauki p. w. w hufcach szkolnych żeńskich (dostarcza szkoła).

A. Urządzenia.

1. Magazyn. Pokój 3 × 4 m, wybielony, ogrzany i suchy.
2. Urządzenia magazynu:
 - a) stojaki na nosze,
 - b) stojaki z wieszakami na tablice,
 - c) szafa zamykana na sprzęt,
 - d) szafka na apteczkę,
 - e) półki na maski przeciwgazowe,
 - f) stolik z szufladką i 2 krzesła.
3. Pożyczony pokój na urządzenie pokoju chorego do nauki pielęgniarstwa.

B. Sprzęt do ratownictwa — sanitarnego.

1. Nosze (1 na 5 uczennic kl. I-ej).
2. Tablice do ratownictwa — sanitarnego.
3. Łóżko z pościelą do nauki pielęgniarstwa.
4. Bańki.
5. Strzykawka Record.
6. Mały sterylizator.
7. Worki gumowe.
8. Szyny z siatki drucianej, zwijane.
9. Undynka do płókania oczu.

C. Sprzęt do obrony przeciwgazowej.

1. Maski gazowe, jedna na uczennicę klasy II-ej.
2. Zestaw sprzętu sekcji rat. san. (jeden lub dwa, zależnie od ilości uczennic w kl. II-ej).
Szczegółowy opis zestawu znajduje się we wskazówkach do wykonania programu przysposobienia do służby pomocniczej wojskowej młodzieży żeńskiej dla kl. II liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych z dnia 10. VIII. 1938 r. Nr II W-6874/38.
3. Tablice uszkodzeń gazami bojowymi.
4. Tablice maski gazowej R. S. C.
5. Tablice aparatów tlenowych: Draegera—H. S. S. 24 i „Lecha“.
6. Apteczka wzoru B. B. K.
7. Aparat tlenowy Draegera H. S. S. 24.
8. Próbkę gazów (komplet).
9. Maskę polską wzór 32.

D. Łączność.

Zestaw sprzętu łączności według wskazówek do wykonania programu przysposobienia do służby pomocniczej wojskowej młodzieży żeńskiej dla kl. II liceów ogólnokształcących, pedagogicznych i zawodowych z dnia 10. VIII. 1938 r. Nr II W-6874/38.

E. Biblioteka podręczna.

Według wyżej wymienionych wskazówek.

Uwaga: sprzęt do strzelectwa i terenoznawstwa winien być wypożyczony od miejscowych władz P. W. względnie od hufca męskiego P.W., gdyż wobec małej ilości czasu, poświęconego na te działy w hufcu żeńskim, nie warto tym sprzętem obciążać budżetów szkół żeńskich.

50.

Dodatki służbowe kierowników i p. o. kierowników w publicznych szkołach powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr 73 z dnia 22 sierpnia 1935 r. Nr BP — 40317/34.

W związku z art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) oraz §§ 40 punkt b) i 41 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) Ministerstwo wyjaśnia, iż przy wypłacie dodatków służbowych kierownikom i nau-

czytelom, p. o. kierowników publicznych szkół powszechnych, przestrzegać należy następujących zasad:

1. Prawo do otrzymania dodatku służbowego za kierownictwo powstaje: a) dla kierowników i nauczycieli kierujących w szkołach powszechnych I stopnia — od dnia pierwszego miesiąca następującego po dniu mianowania (przeniesienia), o ile termin ten nie zbiega się z terminem wypłaty uposażenia, b) dla nauczycieli p. o. kierowników — od dnia pierwszego miesiąca następującego po dwóch pełnych miesiącach pełnienia obowiązków kierownika danej szkoły.

2. Prawo do otrzymania dodatku służbowego gaśnie z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie ze stanowiska kierownika (nauczyciela kierującego) lub od pełnienia obowiązków kierownika danej szkoły.

3. Prawo do otrzymania dodatku służbowego za kierownictwo ulega zawieszeniu: a) na czas pozostawania w stanie nieczynnym, na urlopie bezpłatnym i na czas zawieszenia w pełnieniu służby — od dnia pierwszego miesiąca następującego po zaistnieniu jednego z wymienionych wypadków, o ile nie zbiegają się z terminem wypłaty uposażenia, b) w innych wypadkach (np. urlop płatny, choroby) — po 2-ach miesiącach niepełnienia obowiązków kierownika.

W wypadku, kiedy władza zamierza przenieść nauczyciela, pełniącego obowiązki kierownika w jednej szkole do innej szkoły, gdzie również miałby pełnić obowiązki kierownika, należy zwolnić go od pełnienia obowiązków kierownika w dotychczasowej szkole i przenieść do innej szkoły w charakterze nauczyciela z równoczesnym ponownym powierzeniem mu obowiązków kierownika w tej nowej szkole. Nauczyciel taki nabędzie prawo do dodatku służbowego za kierownictwo na nowym miejscu służbowym dopiero po 2 miesiącach od chwili ponownego powierzenia mu obowiązków kierownika.

Przy udzielaniu nauczycielom, p. o. kierowników, urlopów płatnych, należy zasadniczo z dniem rozpoczęcia urlopu zwalniać od pełnienia obowiązków kierownika, aby nie płacić nauczycielom takim dodatku służbowego przez dwa miesiące, gdy nie pełnią obowiązków kierowniczych, za które dodatek ten przysługuje. Wyjątek od tej zasady stanowić będą przypadki udzielania nauczycielom, p. o. kierowników, urlopów dla poratowania zdrowia, w czasie których nie należy im cofać powierzenia obowiązków kierownika, dla zapewnienia im pobierania przez 2 miesiące choroby dodatku służbowego, jako też odzycia tego dodatku od pierwszego dnia miesiąca następującego po powrocie z urlopu do służby.

Dyrektor Biura Personalnego:

(—) Jan Lipka

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr BP — 6545/39

Toruń, dnia 22 lutego 1939 r.

Inspektoraty Szkolne w Okręgu.
Powyższy okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego:

— Dr Antoni Ryniewicz.

51.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II W — 434/39

Warszawa, dnia 13 lutego 1939 r.

Zbiórka w szkołach na rzecz „Daru
Narodowego 3 Maja”.

Zezwalam na przeprowadzenie w szkołach w czasie od 2 do 9 maja jednorazowej nadzwyczajnej zbiórki na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja”.

Zbiórka powinna mieć charakter najzupełniej dobrowolny, przy czym składki młodzieży szkolnej nie mogą przekraczać norm zastrzeżonych w okólniku Nr 80 z dnia 22 sierpnia 1936 r. II P — 5000/36. Organizują ją: **Polska Macierz Szkolna** na terenie m. st. Warszawy, oraz województw warszawskiego, lubelskiego, łódzkiego, kieleckiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego, na obszarze woj. pomorskiego w pow. lipnowskim, nieszawskim i włocławskim, na obszarze woj. poznańskiego w pow. konińskim, kaliskim, kolskim i tureckim; **Towarzystwo Szkoły Ludowej** na terenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego i Lwowskiego; **Towarzystwo Czytelni Ludowych** na terenie wojew. poznańskiego z wyłączeniem powiatów konińskiego, kaliskiego, kolskiego i tureckiego, pomorskiego z wyłączeniem powiatów lipnowskiego, nieszawskiego i włocławskiego i górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Minister:

(—) W. Świętosławski.

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Urząd Wojew. Śląski Wydz. Ośw. Publ.
Liceum Krzemienieckie.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 5721/39

Toruń, dnia 16 lutego 1939 r.

**Zbiórka w szkołach na rzecz
„Daru Narodowego 3 Maja”.**

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu powyższe podaje do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

52.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa

Okólnik Nr 7

z dnia 15 lutego 1939 r. (BP-616/39)

w sprawie dodatków służbowych za wychowawstwo klasowe.

W związku z nasuwającymi się niektórym Kuratorium wątpliwościami przy wypłacie dodatków służbowych za wychowawstwo klasowe na zasadzie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 września 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 522) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia co następuje:

1) Wspomniany dodatek przysługuje od dnia pierwszego najbliższego miesiąca po powierzeniu nauczycielowi obowiązków wychowawczy.

2) Dodatek ten należy wypłacać przez czas na który zostały powierzone nauczycielowi obowiązki wychowawcy przy uwzględnieniu postanowień § 41 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781). Gdy więc obowiązki wychowawcy powierzono na cały rok szkolny — dodatek służbowy należy wypłacać przez 12 miesięcy.

3) Dodatek za wychowawstwo przysługuje wszystkim nauczycielom średnich zakładów naukowych, pełniącym czynności wychowawców — a więc także i nauczycielom średnich szkół zawodowych.

4) Dodatek ten przysługuje również nauczycielom pozostającym na etacie liceum pedagogicznego względnie pedagogium a pełniącym obowiązki wychowawców w szkołach ćwiczeń.

5) Nauczycielom kontraktowym należy przyznawać dodatek za wychowawstwo na zasadach przyjętych dla nauczycieli etatowych.

6) Dodatek za wychowawstwo klasowe należy wypłacać niezależnie od dodatku służbowego za godziny nadliczbowe, ponieważ § 41 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) dopuszcza pobieranie przez nauczyciela oprócz jednego dodatku służbowego, również dodatku służbowego z tytułu nauczania lub zajęć w godzinach nadliczbowych.

Dyrektor Biura Personalnego:
(—) *W. Przybyłowicz.*

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Urząd Wojew. Śląski (Wydz. Ośw. Publ.)
Liceum Krzemienieckie.
Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 6391/39

Toruń, dnia 28 lutego 1939 r.

W sprawie dodatków służbowych za wychowawstwo klasowe.

Dyrekcjom wszystkich państwowych szkół średnich w Okręgu powyższe podaje do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

53.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa

Okólnik Nr 9

z dnia 24 lutego 1939 r. (BP-25620/38)

w sprawie zabezpieczenia i zapewnienia pracy osobom pełniącym służbę w Oddziałach Obrony Narodowej.

Oddziały Obrony Narodowej są częścią składową Sił Zbrojnych (art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym — Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220), służba zaś w tych oddziałach jest całkowi-

cie równorzędna ze służbą w wojsku stałym i marynarce wojennej.

Celem, dla którego zostały zorganizowane oddziały Obrony Narodowej, jest podniesienie stanu liczebnego wojska w czasie pokoju możliwie niewielkim nakładem kosztów, a przez to wzmoczenie obronności Państwa.

Jednostki Obrony Narodowej różnią się jednak tym od jednostek wojska stałego, że żołnierze Obrony Narodowej nie są skoszarowani i pozostają w swoich domach, przy warsztatach pracy, a w oddziałach Obrony Narodowej zbierają się tylko na zarządzone ćwiczenia lub w razie potrzeby postawienia ich w gotowości bojowej.

Z tego powodu sprawność organizacyjna jednostek Obrony Narodowej, których członkowie pełnią służbę w formie doraźnych lub okresowych ćwiczeń i nie są skoszarowani, wymaga, by ich skład ulegał jak najmniejszym zmianom. Stąd wyłania się zagadnienie zabezpieczenia i zapewnienia pracy osobom, powołanym do tych jednostek, w miejscu ich zamieszkania.

Wprawdzie art. art. 134 — 136 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, zawierają przepisy o zabezpieczeniu pracy osobom powołanym do służby wojskowej lub na ćwiczenia, zakazując pracodawcom wypowiedzania i rozwiązywania umów o pracę z tytułu powołania, jednakże wobec negatywnego stosunku niektórych pracodawców do członków jednostek Obrony Narodowej, zachodzi potrzeba podjęcia szerszej akcji uświadamiającej oraz potrzeba dopilnowania ścisłego przestrzegania tych przepisów.

Zagadnienie zapewnienia pracy członkom jednostek Obrony Narodowej, t. j. zatrudnienia tych członków w miejscu ich zamieszkania, jest postulatem, którego urzeczywistnieniu powinna być poświęcona największa uwaga.

W związku z tym Pan Prezes Rady Ministrów okólnikiem z dnia 18 marca 1938 r. Nr 102—28/1 zarządził wdrożenie w porozumieniu z władzami wojskowymi odpowiedniej akcji w oparciu o następujące wskazania:

1) uświadamianie o istocie organizacji Obrony Narodowej,

2) zapewnienie współpracy w omawianej akcji z władzami wojskowymi wszystkich czynników rządowych, samorządowych i społecznych,

3) wpływanie na pracodawców w sprawie zabezpieczenia i zapewnienia pracy członkom jednostek Obrony Narodowej,

4) wykonywanie kontroli przestrzegania przepisów art. 134 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym w sprawie zabezpieczenia pracy osobom powołanym do służby w jednostkach Obrony Narodowej,

5) interweniowanie w każdym przypadku zwolnienia z pracy lub szykanowania pracowni-

ków za ich przynależność do jednostek Obrony Narodowej,

6) wydanie odpowiednich zaleceń co do zatrudnienia na miejscu, osób zaliczonych do jednostek Obrony Narodowej.

Podając powyższe do wiadomości i stosowania w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych, Ministerstwo W. R. i O. P. zaznacza, że ze względu na charakter i zadania oddziałów Obrony Narodowej służba wojskowa w tych oddziałach opierać się musi przede wszystkim na dobrej woli jednostek i ich wysokim poczuciu żołnierskiego i obywatelskiego obowiązku. Dlatego do tej służby powołuje się najlepszych żołnierzy, obywatelsko wyrobionych i państwowo pewnych. Poza tym służba w tych oddziałach dla wielu żołnierzy, a szczególnie dla rezerwistów, jest właściwie służbą nadobowiązkową, bo w wojsku stałym nie byłoby już powoływani na ćwiczenia.

Jeśli mimo to, żołnierz Obrony Narodowej pełni swą służbę z całkowitym oddaniem, to oprócz uznania społeczeństwa ma prawo spodziewać się, że służba ta nie narazi jego i jego rodziny na straty materialne. W rzeczywistości jednak służba w oddziałach Obrony Narodowej naraża żołnierza na takie straty.

Większość bowiem żołnierzy Obrony Narodowej to robotnicy płatni dziennie, posiadający na utrzymaniu rodzinę. Przepisy prawne nie zabezpieczają im wynagrodzenia za dni ćwiczeń, a otrzymywany żołd i zasiłki dla rodzin są zbyt małe, by choć w części pokryć utracony zarobek.

Ministerstwo Spraw Wojskowych uwzględniając trudne położenie rodziny robotnika powołanego na ćwiczenia wojskowe, która w myśl obowiązujących przepisów prawnych (rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 926) otrzymuje zasiłek według norm od 60 do 130 groszy dziennie, wydało zarządzenie (L. 5198/P. W. Dz. Rozk. Nr 20/29) następującej treści:

„W razie powołania robotnika na ćwiczenia wojskowe — utrzymywani przez niego członkowie rodziny, jeśli zostaną zakwalifikowani przez właściwy urząd gminny (magistrat) jako uprawnieni do pobierania zasiłków w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 926), mają prawo otrzymać z danego zakładu wojskowego (wytwórni, instytucji) w okresie trwania ćwiczeń żywiciela rodziny i za cały czas przez który otrzymują zasiłki ustawowe, dodatkowe zasiłki według następujących norm:

- a) jedyny członek będący na utrzymaniu rezerwisty — 40%,
- b) rodzina złożona z 2 osób — 50%,
- c) rodzina złożona z więcej niż 5 osób — 60%

płacy gwarantowanej za każdy normalny dzień roboczy.

Z należności tych należy potrącić zasiłki ustawowe, wypłacane przez urząd gminny (magistrat)“.

W podobny sposób należy uregulować wypłatę zarobków za dni ćwiczeń w oddziałach Obrony Narodowej również robotnikom w resorcie Ministerstwa W. R. i O. P., przy czym zakłady i instytucje wypłacające zasiłki winny w każdym poszczególnym wypadku informować się we właściwym zarządzie gminnym (miejskim), czy i w jakiej wysokości został przyznany rodzinie pracownika zasiłek ustawowy.

Straty poniesione z tego tytułu będą minimalne, ponieważ ilość takich płatnych dni ćwiczeń w oddziałach Obrony Narodowej w ciągu roku nie przekroczy 26 dni, a poza tym ilość żołnierzy Obrony Narodowej jest stosunkowo niewielka.

Z uwagi na duże znaczenie dla sprawy obrony Państwa jednostek Obrony Narodowej przywiązuję wielką wagę do należytego wykonania niniejszego okólnika.

Minister:

(—) **W. Świątostawski.**

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych
 Urząd Wojew. Śląski (Wydz. Ośw. Publ.)
 Liceum Krzemienieckie
 Państw. Szkoły Akademickie
 Państw. Wyższe Szkoły Budowy Maszyn i Elektr.
 w Warszawie i Poznaniu
 Państw. Liceum Telekomunikacyjne w Warszawie
 Państw. Konserwatoria Muzyczne
 Państw. Instytut Sztuki Teatralnej
 Państw. Instytut Sztuk Plastycznych
 Biblioteka Narodowa J. Piłsudskiego w Warszawie
 Biblioteka Państw. im. Wróblewskich w Wilnie
 Państw. Muzea Archeologiczne i Zoologiczne w Warszawie
 Państw. Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie
 Państw. Zbiory Sztuki w Warszawie
 Delegat Ministra W. R. i O. P. do Spraw Ochrony
 Przyrody w Krakowie
 Państw. Internat dla Stud. Teol. Praw. U. J. P. w Warszawie
 Państw. Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie
 Archiwa Państwowe.

Kuratorium
 Okręgu Szkolnego Pomorskiego
 Nr BP — 7068/39

Toruń, dnia 28 lutego 1939 r.

W sprawie zabezpieczenia i zapewnienia pracy osobom pełniącym służbę w Oddziałach Obrony Narodowej.

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu powyższe podaje do wiadomości i przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) **Dr Antoni Ryniewicz.**

5/.

Ministerstwo Skarbu
 L. D. III — 19125/1/38

Warszawa, dnia 26 stycznia 1939 r.

Przekazywanie nieruchomości państwowych.

Do

Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu, Biura Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydium Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw

w miejscu.

Celem ujednoczenia warunków i formy przekazywania nieruchomości państwowych pomiędzy urzędami, przedsiębiorstwami i instytucjami państwowymi, Ministerstwo Skarbu ustala następujące zasady przekazywania nieruchomości państwowych:

1) Przekazywanie nieruchomości, będących własnością Skarbu Państwa, dalej zwanych nieruchomościami skarbowymi, przez władzę, w zarządzie której dana nieruchomość się znajduje, innej władzy, przedsiębiorstwu, instytucji lub monopolowi państwowemu do użytkowania, jest z reguły bezpłatne.

2) Odpłatnie nabywają nieruchomości skarbowe tylko te instytucje, przedsiębiorstwa państwowe i monopole, które posiadają majątek nieruchomy na własność.

3) Przekazanie bezpłatne jak również zbycie odpłatne, o których mowa w punktach 1 i 2, nastąpić może jedynie za zgodą Ministerstwa Skarbu.

4) W wyjątkowych wypadkach może nastąpić przekazanie za odpłatą nieruchomości skarbowej pomiędzy przedsiębiorstwami skomercjalizowanymi lub przedsiębiorstwami „Polskie Koleje Państwowe“, „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ oraz „Lasy Państwowe“. Przekazanie to odbywać się może jedynie za zgodą i na warunkach ustalonych każdorazowo przez Ministerstwo Skarbu.

5) Przekazanie nieruchomości skarbowej winno znaleźć wyraz w odpowiednim protokole zdawczo-odbiorczym.

W protokole tym należy uregulować wszel-

kie kwestie, związane z faktem przekazania obiektów skarbowych, a więc na przykład sprecyzować zasady, sposób i zakres użytkowania odstąpionych obiektów, oznaczyć, kto wykonywać będzie zarząd danego obiektu, określić ewentualne inne czynności administracyjne połączone z faktem użytkowania i oznaczyć, kto będzie spełniał te czynności, określić kto i jakie ciężary (koszty remontu, naprawy, podatki itd.) będzie regulować.

6) Przewłaszczenie nieruchomości między Skarbem Państwa a przedsiębiorstwami wymienionymi w pkt. 2 następuje w formie umowy, zgodnie z przepisami prawa cywilnego. Wyjątkowo przewłaszczenie nieruchomości pomiędzy monopolami i Skarbem Państwa następuje na podstawie obowiązujących przepisów przez przekazanie protokołem zdawczo-odbiorczym.

7) Z chwilą ogłoszenia tego okólnika traci moc obowiązującą następujące okólniki Ministerstwa Skarbu: L. D. III — 1250/1/30 z dnia 17 maja 1930 r., L. D. III 3577/1/30 z dnia 9 lutego 1931 r., L. D. III 20202/1/34 z dnia 31 października 1935 r. i L. D. III 2442/1/33 z dnia 24 lutego 1933 r.

Za Ministra Skarbu:
(—) *T. Grodyński*
Podsekretarz Stanu.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 6111/39

Toruń, dnia 21 lutego 1939 r.

Przekazywanie nieruchomości państwowych.

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom wszystkich państwowych szkół w Okręgu na podstawie okólnika Nr 6 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 lutego 1939 r. (I. R. — 689/39) powyższe podają do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz.*

55.

Odpis.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych
Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych
Znak spr. E. H. i — 6166/1

Warszawa, dnia 10 listopada 1938 r.

Sprawa: **Ulgowa sprzedaż drewna na budowę publicznych szkół powsz.**

Na podstawie uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 2 września 1938 r. Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych upoważnia Dyrekcję do dokonywania kredytowej sprzedaży drewna samorządom terytorialnym wiejskim i miejskim na budowę publicznych szkół powszechnych w okresie do 31 marca 1942 r.

Przy zawieraniu transakcyj należy przestrzegać następujących warunków:

1. Sprzedaż może obejmować drewno okrągłe, materiały ciosane i tarte na budowę szkół powszechnych oraz łącznie z nimi mieszkań nauczycielskich, budynków gospodarczych i ogrodzeń jako też na sporządzenie inwentarza szkolnego, t. j. wewnętrznych urządzeń (ławki, szafy, stoły, tablice i t. p.) oraz drewno opałowe wyłącznie na cele wypalania w piecach polowych, we własnym zarządzie, cegły do budowy wymienionych budowli.

2. Transakcje winny być zawierane przez samorządy z najbliższymi Nadleśnictwami, Tartakami lub też z Dyrekcją L. P. jeżeli to będzie bardziej celowe z uwagi na objęcie dostawą kilku Nadleśnictw, względnie Nadleśnictwa i Tartaku.

W pierwszym rzędzie powinny być uwzględniane zapotrzebowania gmin wiejskich, a następnie zgłoszenia samorządów miejskich.

3. Drewno będzie sprzedawane w miarę posiadanych zapasów po cenach, obowiązujących w dniu zawarcia transakcji w danym Nadleśnictwie lub Tartaku loco las lub skład, zmniejszonych o 33%, co powinno być uwidocznione w asygnacjach oraz w fakturach, wystawionych dla samorządów.

4. Spłata należności z tytułu każdej transakcji kredytowej winna być dokonana w ten sposób, że instytucja samorządowa zapłaci przy odbiorze drewna 10% ceny po zastosowaniu ulgi 33%, o ile to będzie drewno użytkowe i opałowe, zaś 20% ceny ulgowej, o ile nabyła ona materiał tarty lub ciosany. Resztę należności należy rozłożyć na pięć równych rocznych rat, z których pierwsza będzie płatna najpóźniej do dnia 1 lipca roku budżetowego (liczonego od 1 kwietnia do 31 marca) następującego po pobraniu drewna, a następne cztery w równych ratach rocznych, płatnych najpóźniej do dnia 1-go kwietnia każdego roku. W wypadkach, szczególnie zasługujących na uwzględnienie, Dyrekcja

może rozłożyć należność na więcej, aniżeli pięć rat rocznych, jednak nie więcej jak na 10 rat rocznych, przy czym wartość transakcyj, których spłata rozłożona będzie na więcej aniżeli pięć rat, nie może przekraczać 10% ogólnej wartości zawartych przez Dyрекcję transakcyj.

5. Udzielony kredyt będzie oprocentowany w wysokości 3% w stosunku rocznym, przy czym odsetki należy liczyć od początku okresu budżetowego (od dnia 1 kwietnia) następującego po dokonaniu transakcyj kredytowej.

6. Spłata skredytowanej należności winna być zabezpieczona w jeden z następujących sposobów:

a) skredytowana należność za drewno od rypińskiego i włocławskiego) w Okręgu.

samorządów, którym administracja Lasów Państwowych płaci podatki komunalne, może być zarachowana na poczet tych podatków na podstawie odpowiednich oświadczeń, złożonych przez samorzady;

b) samorzady, które nie mają należności podatkowych od administracji Lasów Państwowych, mogą upoważnić Urzędy Skarbowe do przekazywania organom tej administracji należnych kwot z sum, wpływających na ich konto z pobieranych dodatków komunalnych do podatków państwowych.

Upoważnienia samorządów winny być sporządzane w myśl postanowień okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 2 czerwca 1937 r. L. D. III. 4211/4/37 do wszystkich Urzędów Skarbowych, odpis którego przesłany został Dyrekcji przy piśmie tut. z dnia 28 czerwca 1937 r. zn. E. H. i — 6164/65.

Przy zawieraniu transakcyj organa administracji Lasów Państwowych winny ustalić najbardziej właściwą i możliwą w danym wypadku dla samorządu formę zabezpieczenia z pośród wymienionych wyżej gwarancyj uiszczenia należności.

7. Sprzedaż drewna na omówionych warunkach będzie podzielona na następujące okresy:

I. od daty niniejszego pisma do dnia 31-go marca 1939 r.,

II. od dnia 1 kwietnia 1939 r. do dnia 31-go marca 1940 r.,

III. od dnia 1 kwietnia 1940 r. do dnia 31-go marca 1941 r.,

IV. od dnia 1 kwietnia 1941 r. do dnia 31-go marca 1942 r.

Wartość drewna, licząc według pełnych cen dla całych Lasów Państwowych w pierwszym okresie nie powinna przekraczać 1.500.000 zł, w każdym zaś z następnych okresów sumy 4.000.000 złotych.

Na okres pierwszy, a więc od daty niniejszego pisma do 31. III. 1939 r., Dyrekcja Naczelną Lasów Państwowych przeznacza z wymienionej wyżej sumy 1.500.000 zł następujące kwoty:

dla Dyrekcji L. P. Okr. Białostockiego — 150.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Lwowskiego — 65.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Pomorskiego — 15.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Poznańskiego — 50.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Radomskiego — 200.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Siedleckiego — 300.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Warszawskiego — 400.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Wileńskiego — 120.000 zł,
dla Dyrekcji L. P. Okr. Wołyńskiego — 200.000 zł.

Przydziały kwot będą ruchome i Dyrekcja Naczelną na podstawie kwartalnych raportów Dyrekcji z dostawy drewna i dalszych zapotrzebowań, sporządzanych według załączonego wzoru, będzie w miarę potrzeby dokonywała odpowiednie zmiany tych przydziałów w ramach tego samego okresu wydatku drewna, a także będzie przydzielała Dyrekcjom odpowiednie kwoty na nowy okres wydatku drewna.

8. Suma ulg w cenie drewna (stanowiąca 33% wartości) w każdym okresie spłacana będzie Lasom Państwowym w gotówce przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z tym, że ulga w cenie drewna sprzedanego w pierwszym okresie spłacona zostanie w okresie od 1 kwietnia 1939 r. do 31-go marca 1940 r.

Przeprowadzenie rozrachunku z tego tytułu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dokonywać będą Dyrekcje L. P. poszczególnych okręgów.

W sprawie rozrachunku w związku z powyższym nastąpi oddzielne zarządzenie.

Dyrektor Naczelną Lasów Państwowych
(—) Loret.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr I — 4066/39

Toruń, dnia 14. lutego 1939 r.

Ulgowa sprzedaż drewna na budowę publicznych szkół powszechnych, ogrodzenie i inwentarz szkolny.

Do
Inspektoratów Szkolnych w Okręgu.

Podając odpis powyższy do wiadomości, proszę Pańców Inspektorów o zwrócenie uwagi poszczególnym zarządom gminnym (wiejskim i miejskim) na korzystne

warunki ulgowej sprzedaży drewna na budowę publicznych szkół powszechnych, ogrodzenie i inwentarz szkolny z lasów państwowych.

Celem zapewnienia sobie potrzebnej ilości drewna winny zarządy gminne jak najrychlej zgłaszać zapotrzebowania do najbliższego (dla zainteresowanych szkół) nadleśnictwa państwowego lub tartaku z dołączeniem zaświadczenia Inspektoratu Szkolnego o zachodzącej potrzebie budowy szkoły, postawienia płotu lub sporządzenia inwentarza szkolnego.

Pożądane byłoby, aby Panowie Inspektorowie corocznie we właściwym terminie przypominali zarządom gminnym o konieczności rychłego zgłaszania zapotrzebowań na drewno w nadleśnictwach państwowych lub tartakach dla szkół, których budowa, czy też rozbudowa lub przebudowa przewidziana jest na najbliższy sezon.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:

(—) J. Błoiński
Naczelnik Wydziału.

56.

W sprawie drewna serwitutowego dla szkół.

Okólnik Kuratorium O. S. Pom. z dnia 17 lutego 1939 r. Nr I — 5949/39.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Kierowników i Nauczycieli kierujących Publicznych Szkół Powszechnych oraz Rad Szkolnych Miejscowych (z wyjątkiem powiatów lipnowskiego, nieszwawskiego, rypińskiego i wrocławskiego) w Okręgu.

Doszło do wiadomości Kuratorium, że w niektórych wypadkach drewno serwitutowe, przeznaczone dla publicznych szkół powszechnych, składane jest na placu gminnym, a następnie dopiero rozdzielane między poszczególne szkoły według uznania zarządów gmin.

Wobec tego przypominam, że w myśl punktu 4 ustępu drugiego § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 października 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 118, poz. 684), zmienionego rozporządzeniami z 28 września 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 791) i 23 stycznia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 83), zarząd działem gospodarczym szkół należy do kompetencji rad szkolnych miejscowych, które jedynie są uprawnione do odbioru drewna serwitutowego i czuwania nad tym, aby opał, przeznaczony dla szkół, był właściwie użytkowany.

Rady szkolne miejscowe obowiązane są dopilnować, by gminy we właściwym czasie stały do ich dyspozycji potrzebną na opłacenie zwrotu kosztów wyřębu gotówkę, podwoły i ludzi do zwózki drewna.

Przy odbiorze drewna winien być obecny przynajmniej jeden członek rady szkolnej miejscowej, który kwituje odbiór i obowiązany jest czuwać nad zwiezieniem przydzielonego drewna w całości **bezpośrednio** do szkoły.

O wszelkich uchybieniach w tym względzie winni p. p. Kierownicy szkół natychmiast powiadamiać inspektoraty szkolne, które postarają się o pociągnięcie winnych do odpowiedzialności.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) Dr Antoni Ryniewicz.

57.

Komunikat

z dnia 3 lutego 1939 r. (Nr II Pr-860/39).

w sprawie podręczników historii, stosowanych w szkołach powszechnych stopnia III.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 19).

Ministerstwo W. R. i O. P. powierzyło p. Franciszkowi Zawadzkiemu, profesorowi Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Warszawie, badanie wartości dydaktycznych i wychowawczych, które wykazują w praktyce szkolnej podręczniki historii (łącznie z wiadomościami obywatelskimi), dozwolone do użytku w publicznych szkołach powszechnych.

W celu oparcia się o praktykę szkolną i doświadczenie nauczycieli i zdobycia rozleglejszych podstaw do doskonalenia podręczników i do osiągnięcia coraz lepszych wyników w nauczaniu historii (łącznie z wiadomościami obywatelskimi), prof. F. Zawadzki prosi nauczycieli szkół powszechnych — na razie tylko stopnia trzeciego — którzy uczą lub uczyli tego przedmiotu przez czas dłuższy, o podzielenie się, jeżeli mają chęć do tego, w drodze korespondencji bezpośredniej, nieurzędowej swymi spostrzeżeniami i uwagami, dotyczącymi używanych przez nich podręczników. Listy w tej sprawie kierować należy pod adresem: Warszawa, ul. Jezuicka 4, Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski, Profesor F. Zawadzki.

Ocena zalet i słabych stron podręcznika może obejmować działy następujące: szczegółowy dobór materiału historycznego w ramach programu; jego rozplanowanie, zwłaszcza „grupowanie w obrazy“ i ich wiązanie; silniejsze lub słabsze zaznaczenie tych lub innych dziedzin lub zjawisk życia historycznego oraz luki w tym

względnie; podstawy i punkty zaczepienia do odpowiedniego rozwinięcia tematów lokalnych i regionalnych; sposób ujęcia (trudność albo łatwość, jasność lub zawiłość, stopień plastyczności i obrazowości lub przeciwnie przejawy suchości i schematyczności itd.), cechy szczególnie stylu; zarysowujące się przy stosowaniu książki — niezależnie może od zamiaru autora — tendencje wychowawcze, obywatelskie, narodo-wo-państwowe; wartość dydaktyczna i wychowawcza ilustracyj, map, pytań, ćwiczeń; większa lub mniejsza przydatność podręcznika w pracy szkolnej i domowej ucznia jako środka realizacji obowiązującego programu i w ogóle jako środka nauczania i wychowania, z uwzględnieniem warunków i potrzeb miejscowych (zwłaszcza na niektórych terenach). Wykaz ten nie jest wyczerpujący i mogą się nasuwać jeszcze inne tematy. Uwagi winny być ujęte nie ogólnikowo i schematycznie, lecz możliwie dokładnie i konkretnie, z przytoczeniem faktów z życia, wskazaniem określonych tekstów podręcznika i ewentualną ich analizę. Reakcje i szczere wypowiedzenia się samych dzieci byłyby tu szczególnie cenne. List może nie obejmować wszechstronnego omówienia jakiegoś podręcznika (czy podręczników) — można w nim poruszyć jedną czy kilka spraw, które bądź wydają się piszącemu szczególnie ważne, bądź nasuwają się do oświelenia ze względu na obfitość materiałów i spostrzeżeń.

W liście należy podać dokładnie nie tylko nazwisko autora i tytuł książki, ale także miejsce i rok wydania, opisać, o ile to możliwe, sposób stosowania podręcznika przez piszącego list, wskazać czas, przez który się z niego korzystało, wreszcie załączyć swój własny adres (do ew. dalszej korespondencji), a więc miejsce pracy: nie tylko pocztę i miejscowość, ale i powiat. Było by rzeczą pożądaną, aby listy w tej sprawie były kierowane do prof. F. Zawadzkiego w ciągu lutego, marca i kwietnia rb., nie jest to jednak warunek konieczny i można także nadsyłać je później.

Ministerstwo W. R. i O. P.:

1) prosi o przedrukowanie tego komunikatu w dziennikach urzędowych kuratoriów okręgów szkolnych;

2) poleca Pp. Inspektorom Szkolnym zwrócenie na jego ukazanie się i treść szczególnej uwagi nauczycielstwu szkół powszechnych stopnia III, z wykorzystaniem w tym celu zwłaszcza konferencyj rejonowych.

Dyrektor Departamentu:

(—) Dr M. Pollak.

58.

Komunikat o konkursie w sprawie przyjęcia na studia w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szkolnym 1939/40.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 20).

Niniejszym ogłasza się konkurs na urlopy dla kandydatów na 1-szy rok studiów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szkolnym 1939/40.

1. O przyjęcie mogą się ubiegać kierownicy (czki) i stali (łe) nauczyciele (ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń i szkół specjalnych, którzy (re) nie później niż w roku 1936 uzyskali świadectwo ukończenia Wyższego Kursu Nauczycielskiego lub analogicznych studiów.

2. Przy przyjmowaniu będą przede wszystkim uwzględniane osoby, które wykazały szczególne zainteresowanie i uzdolnienia pedagogiczne oraz zamiłowanie do pracy o charakterze społecznym na terenie szkoły (zrozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem itp.).

3. Podanie o przyjęcie na 1-szy rok studiów należy wnieść drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie do dnia 30 marca 1939 r. i zaopatrzyć w następujące załączniki:

a) dokładny życiorys, własnoręcznie napisany, z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studiów i praktyki nauczycielskiej. W życiorysie należy pomieścić sprawozdanie z dotychczasowej pracy wychowawczej, dydaktycznej i społecznej, dołączając krótki referat na temat dokonanych przez petenta spostrzeżeń z życia dzieci na podstawie dotychczasowej praktyki.

b) świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody dokonanych prac i odbytych studiów, np. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych (w oryginałach),

c) odpis wykazu stanu służby,

d) wykaz przestudiowanej do egzaminu lektury, według wymagań podanych w komunikacie (Dz. Min. W. R. i O. P. z r. 1937, Nr 14, poz. 434),

e) deklarację według załączonego wzoru,

f) 2 nienaklejone fotografie z własnoręcznym czytelnym podpisem (format urzędowy).

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie i prześle podania kandydatów ze swego obwodu szkolnego do Kuratorium w terminie do 15 kwietnia b. r.

4. O ostatecznym przyjęciu do Instytutu rozstrzygnie kolokwium wstępne w Instytucie (Al. Ujazdowskie 20) w dniach 26, 27, 28 czerwca. O dniu egzaminu kandydaci dopuszczeni do kolokwium będą zawiadomieni przez Dyрекję Instytutu.

5. Wymagania przy egzaminie wstępnym (kolokwium) oraz warunki przyjęcia podane zostały w komunikacie Dyrekcji Państwowego Instytutu Nauczycielskiego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 14, poz. 434

z dnia 31. XII. 1937 r.) oraz w Dzien. Kuratoriów.

6. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan zdrowia umożliwi im studia.

7. Nauczyciele przyjęci do Instytutu mogą otrzymać na pierwszy rok studiów, t. j. na rok 1939/40 urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa z rozłożeniem na raty na warunkach określonych w deklaracji, względnie urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa bez spłat ratalnych lub bezpłatny.

Na drugi rok studiów — zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studiów — udzielane będą w miarę możliwości urlopy płatne.

Składający podanie obowiązany jest wyraźnie podać, o jaki rodzaj urlopu prosi oraz zaznaczyć, czy będzie posiadał dostateczne środki finansowe na utrzymanie się w Warszawie, otrzymawszy na 1-szy rok studiów urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa na raty lub bez rat względnie bezpłatny, gdyż na żadne subwencje liczyć nie można.

Kuratoria Okręgów Szkolnych (Wydział Oświecenia Publicznego w Katowicach) skierują do Ministerstwa podania kandydatów wraz z odpowiednimi wnioskami i z opinią o pracy, oraz uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych w terminie do 30 kwietnia 1939 r., załączając wykaz wszystkich kandydatów, który zawierać winien wyciągi z podań ujęte w następujące rubryki: 1) L. p....., 2) Nazwisko i imię, wiek, wyznanie, stan cywilny, 3) Stanowisko służbowe i miejsce pracy, 4) Ilość lat pracy, 5) Kwalifikacje (według załączonych świadectw, 6) Rok egzaminu W. K. N. i rodzaj urlopu otrzymanego na studia, 7) Znajomość języka obcego i jakiego, 8) Ostatnia ocena pracy, 9) Stosunek do służby wojskowej i posiadany stopień wojskowy, 10) Udział w pracy społecznej, w jakim charakterze, 11) Udział w pracach niepodległościowych — ewentualnie odznaczenia, 12) Wnioski Kuratorium, 13) Uwagi.

Po rozpatrzeniu podań Ministerstwo zawiadomi Kuratoria (Wydział Oświecenia Publicznego), którzy z kandydatów dopuszczeni zostali do kolokwium wstępnego, a następnie, którzy z nich zostali przyjęci na pierwszy rok studiów w związku z wynikiem kolokwium wstępnego.

Liczba miejsc jest ograniczona, wobec tego będą mogli być przyjęci istotnie tylko wybitniejsi nauczyciele.

Słuchaczy Instytutu obowiązują zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3 lipca 1934 r. Nr 1 R-4700/34 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6—7 z dnia 31 lipca 1934 r., poz. 94) następujące opłaty:

Taksa za egzamin wstępny . . . 10 zł

Taksa administracyjna roczna . . . 80 zł

Taksa za egzamin końcowy . . . 35 zł.

(Nr II P-345/39).

DEKLARACJA.

Prosząc o przyjęcie do Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, niniejszym zobowiązuję się:

1) przestrzegać ściśle postanowień regulaminów, obowiązujących w Instytucie Nauczycielskim i zarządzeń Dyrekcji,

2) nie obejmować bez zgody Dyrekcji Instytutu Nauczycielskiego żadnych zajęć ubocznych,

3) w razie uzyskania, dla pracy w Instytucie Nauczycielskim, urlopu płatnego lub płatnego za zwrotem kosztów zastępstwa — pracować — niezależnie od zobowiązań, przyjętych uprzednio z powodu pobierania stypendium, czy urlopu — w ciągu lat czterech od daty ukończenia Instytutu w szkolnictwie na stanowisku, które wyznaczą mi władze szkolne najdalej w tymże okresie czasu.

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam władzom szkolnym, przerwał studia, lub po ich ukończeniu nie wypełnił zobowiązań wyżej wymienionych w punkcie 3, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studiów w Państwowym Instytucie.

(podpis)

Kierownik
Nauczyciel
szkoły klasowej w
powiecie

W dnia 193 . . . r.

59.

Komunikat o dostosowaniu samochodów do wymagań rozporządzenia o ruchu pojazdów mechanicznych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1939 r., Nr 1, poz. 21).

Ministerstwo Komunikacji pismem z dnia 25 stycznia 1939 r. Nr DR-91-15-4/1 zawiadomiło, że stosownie do postanowień § 84 i ust. (1) § 85 rozporządzenia z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 616) z dniem 1 stycznia 1939 r. upłynął ostateczny termin przystosowania samochodów, zarejestrowanych przed wejściem w życie wspomnianego rozporządzenia do wymagań § 9 tegoż rozporządzenia.

W szczególności idzie tu o postanowienia § 9 punktu c, i, j, k, w myśl których samochody nie mogą posiadać otworu do wolnego wydechu, światło tylne powinno być połączone z przednim, latarka „stop” powinna działać w czasie hamowania a kierunkowskazy powinny być systemu dzwignikowego.

Ministerstwo podaje powyższe do wiadomości, celem dostosowania samochodów państwowych użytkowanych przez władze, urzędy, instytucje i zakłady szkolne do wymagań wymienionego rozporządzenia. (Nr I AG-Int-6/1/39).

60.

Komunikat w sprawie bezpłatnego przydziału miesięcznika „Wiedza i Życie“.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 stycznia 1939 r. Nr II OP — 686/39 Kuratorium oznajmia, iż podobnie jak w roku ubiegłym tak i w roku bieżącym, będzie nadal rozsyłany bezpłatnie według dotychczasowego przydziału po 3 egzemplarze miesięcznik p. t. „Wiedza i Życie“.

W wypadku nieotrzymania któregośkolwiek numeru wymienionego miesięcznika zainteresowani winni zwracać się z reklamacją bezpośrednio do Redakcji pod adresem: Warszawa, ulica Natolińska Nr 8, m. 12 a. (Nr O — 4138/39).

61.

Komunikat w sprawie bezpłatnego przydziału miesięcznika „Ziemia“.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 stycznia 1939 r. Nr II OP — 4327/38 Kuratorium oznajmia, iż w roku bieżącym będzie nadal rozsyłany do wszystkich Inspektoratów Szkolnych po 1 egzemplarzu miesięcznik p. t. „Ziemia“.

W wypadku nieotrzymania któregośkolwiek numeru miesięcznika zainteresowani winni zwracać się z reklamacją bezpośrednio do Redakcji pod adresem: Warszawa, ul. Nowy Świat 19. (Nr O — 4806/39).

62.

Ruch służbowy.

Powierzono p. **Jarczewskiemu Franciszkowi**, naucz. P. Liceum i Gimn. im. M. Kopernika w Toruniu, pełnienie obowiązków wizytatora szkół w Kuratorium Okr. Szk. Pomorskiego z dniem 1. I. 1939 r. (BP-29314/38).

Powołanie do służby czynnej ze stanu pozasłużbowego.

P. Kurator Okręgu Szkolnego Pomorskiego powołał p. **Jadwigę Baranową**, pozostającą w stanie pozasłużbowym, nauczycielkę publ. szkoły powsz. st. III w Rypinie, z dniem 1 marca 1939 r. do służby czynnej na stanowisko naucz. do publ. szkoły powsz. st. I w Makówcu, pow. lipnowskiego. (Nr BP-6701/39).

Mianowani:

P. Lipczyński Władysław, dyrektor kontr. Państw. Koed. Liceum Handlowego w Toruniu, z dniem 1 marca 1939 r. nauczycielem Państw. Koed. Liceum Handlowego w Toruniu. (Nr BP-6839/39).

P. Mirski Teofil, kontr. naucz. Państw. Gimnazjum Mechanicznego we Włocławku, z dniem 1 marca 1939 r. naucz. Państw. Gimn. Mechanicznego we Włocławku. (Nr BP-3959/39).

P. Okołów Stanisław, kontr. naucz. Państw. Gimn. Mech. we Włocławku, z dniem 1 kwietnia 1939 r. nauczycielem tegoż zakładu. (Nr BP-4900/39).

P. Podsiadły Piotr, kontr. naucz. Państw. Gimn. Mech. we Włocławku, z dniem 1 marca 1939 r. nauczycielem tegoż zakładu. (Nr BP-5114/39).

Przeniesieni:

P. Biernatowski Karol, naucz. publ. szkoły powsz. st. I w Turzy Małej, pow. działdowskiego, z dniem 1 marca 1939 r. na stanowisko naucz. publ. szkoły powsz. st. II w Pobórcie Wielkiej, pow. wyrzyskiego. (Nr BP-6052/39).

P. Grzechkowska Stefania, naucz. p. s. p. st. II w Pobórcie Wielkiej, pow. wyrzyskiego, z dn. 1 marca 1939 r. na stanowisko naucz. p. s. p. st. III Nr 2 w Solcu Kujawskim, pow. bydgoskiego. (BP-6978/39).

P. Przybylska Sabina, naucz. p. s. p. st. I w Główczyźnie, pow. lipnowskiego, z dniem 15 lutego 1939 r. na stanowisko naucz. p. s. p. st. I w Linówcu, pow. chełmińskiego. (BP-4233/39).

P. Stopowa Helena, naucz. p. s. p. st. III Nr 12 w Brześciu n/Bugiem, z dniem 1 marca 1939 r. na stanowisko naucz. p. s. p. st. III Nr 17 w Toruniu. (BP-5945/39).

Przeniesieni w stan spoczynku:

P. Brandtówna Waleria, naucz. p. s. p. w Kokocku, pow. chełmińskiego, z dniem 31 marca 1939 r. (BP-5074/39).

P. Glich Bronisław, naucz. p. s. p. w Studzienicach, pow. starogardzkiego, z dniem 31 marca 1939 r. (BP-7375/39).

P. Reszka Szczepan, naucz. Państw. Gimn. z niem. jęz. naucz. w Toruniu, z dniem 31 marca 1939 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

63.

Komunikat w sprawie wycieczek młodzieży szkolnej do Krzemieńca na uroczystości ku czci J. Słowackiego, organizowane w okresie od 3 kwietnia do 4 września 1939 r.

Wobec przypadających w bieżącym roku 90-rocznicy śmierci i 130-rocznicy urodzin Juliusza Słowackiego, zawiązał się w Krzemieńcu, mieście rodzinnym Poety, Ogólnopolski Komitet Uczczenia pamięci Wieszcza pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego i Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza.

W uroczystościach, przygotowywanych przez Komitet dla oddania hołdu Twórcy „Króla Ducha“ i uczczenia pamiętek po rodzinie Słowackich w okresie od 3 kwietnia, t. j. rocznicy śmierci Poety do 4 września — rocznicy Jego urodzin, weźmie udział całe społeczeństwo polskie z przedstawicielami Rządu na czele, z czynnym udziałem świata naukowego i artystycznego oraz różnych organizacyj społecznych.

W programie ich przewidziane są do Krzemieńca wycieczki młodzieży szkolnej z całej Polski.

By zapewnić tej ostatniej możliwość pełnego przeżywania tych podniosłych chwil i utrwalenia ich w pamięci dla pogłębienia w młodocianych duszach kultu dla Wielkiego Poety i Wieszcza narodowego, Komitet pragnie zorganizować odpowiednią opiekę nad wyżej wspomnianymi wycieczkami szkolnymi, co będzie wymagało jednak opracowania specjalnego planu tak od strony technicznej jak i wychowawczej przemyślanego.

Jak najwcześniejsze zgłoszenia wycieczek szkolnych do Krzemieńca na „Dni Słowackiego“ — z podaniem terminów ich i programów wnini organizatorzy wycieczek kierować bezpośrednio pod adresem Komitetu.

Bliższymi informacjami służy każdego czasu Sekcja Turystyczno-Kwaterunkowa przy Ogólnopolskim Komitecie Uczczenia Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu, adres Liceum Krzemienieckie. (Nr O-7122/39).

64.

Komunikat w sprawie Centralnych Pracowni Dydaktycznych Ministerstwa W. R. i O. P.

Centralne Pracownie Dydaktyczne Ministerstwa W. R. i O. P. (Warszawa, Senatorska

29) zawierają obfity zbiór książek i pomocy naukowych z zakresu poszczególnych przedmiotów nauczania w szkole średniej ogólnokształcącej, udzielają na miejscu lub listownie informacji i porad fachowych z różnych dziedzin nauczania. Pracownie otwarte są dla osób zainteresowanych w poniedziałki i piątki od godz. 17 do 20. Kierownicy pracowni przyjmują w poniedziałki od godz. 17 do 19. Kancelaria czynna codziennie od godz. 8 do 15, w soboty do 13.30. Telefony 216-83 i 267-88.

65.

Komunikat Instytutu Bałtyckiego w sprawie Atlasu Etnograficznego.

Wydział Pomoroznawczy I. B. na podstawie nadesłanych przez Członków Korespondentów Atlasu Etnograficznego odpowiedzi na pierwszą ankietę przystąpił do opracowania zamierzonego wydawnictwa, mającego wykazać łączność Pomorza z kulturą polską i ogólnosłowiańską.

Pomijając pewne zrozumiałe niedociągnięcia i niedokładności naogół trzeba stwierdzić, że odpowiedzi na ankietę, czy to przez Sz. Nauczycielstwo, czy przez osoby ze środowiska ludu, opracowane zostały sumiennie, dając poważny materiał, a Wydział zdołał z niego wyciągnąć poważne wnioski naukowe.

Dziękując tym wszystkim, którzy materiał nadesłali, zwracam się z gorącą prośbą do wszystkich pozostałych Członków Korespondentów, aby jak najspieszniej go nadesłali, gdyż opóźnienia wykołają tok żmudnych przygotowawczych prac redakcyjnych.

w. z Kierownika Wydziału Pom. I. B.
(—) Mgr Kazimierz Pietkiewicz.

66.

Komunikaty „Polskiego Czerwonego Krzyża“.

Komisja Okręgowa Kół Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża w Toruniu podaje do wiadomości, że:

1) W roku bieżącym uroczystość „Dnia Matki“ wyznaczona została na niedzielę, dnia 7 maja.

Komisja Okręgowa uprzejmie prosi, by wszystkie Kola Młodzieży P. C. K. dołożyły wszelkich starań, by w tym terminie zorganizowane były obchody jak najbardziej uroczyste, indywidualne, lub w miejscowościach skupiają-

cych kilka, czy więcej kół — wspólne.

Materiał do obchodu znaleźć można w „Czynie Młodzieży P. C. K.“ oraz w odpowiednich wydawnictwach Zarządu Głównego, które nabyć można w Komisjach Oddziałowych i Okręgowej.

2) Rozpisany został dla Kół Młodzieży konkurs z nagrodami za najlepsze prace i wykonane eksponaty.

Konkurs obejmuje dwa tematy:

I-szy — najładniejszy najmilszy podarek na „Dzień Matki“ dla dzieci Zaolzia, np. lalki, albumy, zabawki, serwetki i t. p.

Do każdego z wykonanych przedmiotów winien być dołączony list — **termin nadsyłania prac do 1 kwietnia 1939 r.**

II-gi — jak Koło realizuje przyrzeczenie „Pragnę całym sercem służyć Bogu i Polsce, w myśl hasła Czerwonego Krzyża „Miłuj bliźniego“.

Termin nadsyłania do 15 maja 1939 r.

Prace niezbyt trudne, a warto pokusić się o nagrody, których jest aż 5:

- 1) bezpłatny pobyt na kolonii dla jednego członka (kini) Koła,
- 2) aparat fotograficzny,
- 3) 20 szt. szczoteczki do zębów,
- 5) roczna prenumerata „Czynu Młodzieży P. C. K.“.

67.

Komunikat w sprawie wypożyczania książek z Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej Kuratorium O. S. Pom. w Toruniu.

Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna Kuratorium O. S. Pom. (Toruń, ul. Wysoka 16/IIp.) podaje do wiadomości swych czytelników zamiejscowych, że wszelkie zamówienia na książki winni kierować wprost do Torunia, jako do centrali wysyłkowej na cały okręg szkolny pomorski. Filia Biblioteki Pedagogicznej w Grudziądzu obsługuje jedynie czytelników miejscowych. Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna, mieszcząca się w gmachu Książnicy Miejskiej im. Kopernika, ma do dyspozycji oprócz księgozbioru własnego również księgozbiór Książnicy Miejskiej, która jest biblioteką publiczną, naukową, liczącą obecnie 140,000 tomów.

Zbiory Książnicy mają specjalnie bogaty dział druków pomorskich i literatury o Pomorzu, dział historii polskiej i historii literatury. Czytelnicy zamiejscowi mogą wypożyczać książki i oprawne roczniki czasopism (z wyjątkiem książek o charakterze podręcznym) ze zbiorów Książnicy Miejskiej, kierując swe zamówienia do Okręgowej Biblioteki Pedagogicznej, która pośredniczy w wypożyczaniu.

Druki rzadsze i z przed 1800 r. można wypożyczać jako przesyłki wartościowe do instytucji, których dyrekcje przyjmą odpowiedzialność za prawidłowe używanie książek, według zasad bibliotekarskich.

Okręgowa Biblioteka Pedagogiczna pośredniczy nadto w wypożyczaniu książek do prac naukowych z innych bibliotek polskich.

68.

WYKAZ DZIEŁ

nabytych przez Okręgową Bibliotekę Pedagogiczną Kuratorium O. S. Pom.

Pedagogika, dydaktyka, metodyka.

Bedyński A. Licea zawodowe. Lw. 1938 s. 42	1435
Bielak Fr. O przyszłego polonistę Kr. 1938 s. 18	1372
Błasikowa H. Inscenizacje i ilustracje pieśni w szkole. W-wa 1938 s. 96	1625
Błoński O. Seksualizm wśród dzieci i młodzieży. W-wa 1938 s. 181	1407
Bobieńska N. Ćwiczenia w rysunku przestrzennym na terenie szkoły powszechnej i niższych klas gimnazjum. W-wa 1931 s. 115	1618
Bobkowska W. Reforma szkolna w Niemczech. W-wa 1938 s. 31	1563
Burzyński Grz. Takt pedagogiczny w wychowaniu współczesnego człowieka. Lublin 1937 s. 143	1607
Bykowski L. Jaxa. Próba charakterystyki naszej młodzieży w związku z postulatami wychowania narodowego. W-wa 1933 s. 27	1286
— Wycieczki szkolne. Wyd. 2. Lw. 1939 s. 200	1620
Chałasiński J. Zawód nauczycielski. W-wa 1928 s. 15	1548
Chrzczonowicz L. Szkoła zawodowa. W-wa 1938 s. 18	1547
Croner E. Nowoczesne wychowanie dziewcząt. Lw. 1937 s. 40	1417
Decroly, Monchamp. Gry wychowawcze jako środek wdrożenia dziecka do czynności umysłowych i ruchowych. W-wa 1931 s. 97	1621
Drzewiecki St. Wychowanie obywatelsko-państwowe w nowych programach. W-wa (b. r.) s. 66	1291
Dzierzbicka M., Radwan T. Kształcenie nauczycielstwa szkół ogólnokształcących. W-wa 1938 s. 31	1546
Foerster Fr. W. Stare i nowe wychowanie. (Kattowice) 1938 s. 207	1397
Gałęcki Wl. Nadzór szkolny W-wa 1938 s. 15	1544
— Organizacja szkoły. W-wa 1938 s. 22	1543
Grzywak-Kaczyńska M. Próby zastosowania testów do badania i organizowania pracy szkolnej. W-wa 1931 s. 239	1617
Handbuch der Heimaterziehung. Berlin 1923 T. 2	1497

- Hessen S.** Podstawy pedagogiki. W-wa 1935 s. 463 1616
- Hoszowska Wl.** Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego w szkole powszechnej. Pierwszy szczebel programu. W-wa 1933 s. 131 1623
- Hovre Fr. de, Tochowicz P.** Podstawy społecznej pedagogiki. Włocławek 1938 s. 247 1461
- Jaśkiewicz A.** Współżycie uczniów szkoły powszechnej w Piaskach. W-wa 1938 s. 27 1562
- Jeleńska L.** Metodyka arytmetyki i geometrii w pierwszych latach nauczania. Pozn. 1939 s. 204 1630
- Kisielewska S.** Szkoła dzisiejsza a szkoła pracy. W-wa 1920 s. 42 1293
- Klebanowski S.** Co ma dać dzieciom szkoła powszechna. W-wa 1934 s. 72 1292
- Jak ma gimnazjum ogólnokształcące uczyć i wychowywać młodzież. Komentarze i rozważania na tle statutu nowego gimnazjum. W-wa 1934 s. 58 1299
- Klemensiewicz Z.** Biblioteka podręczna nauczyciela języka polskiego. Nauka o języku. W-wa 1925 s. 26 1581
- Korczak J.** Prawo dziecka do szacunku. W-wa 1929 s. 43 1297
- Korupeżyńska R., Świdarska-Jarmolowiczowa J.** Budujmy szkoły. W-wa 1938 s. 76 1433
- Wielkie święto. Materiał na uroczystości szkolne w dniu 11 listopada w przedszkolach, szkołach, gimnazjach. W-wa 1938 s. 220 1308
- Krawczyk M.** Podstawy wychowania fizycznego w szkole powszechnej. Podręcznik dla słuchaczy liceów pedagogicznych, pedagogów i Wyższego Kursu Nauczycielskiego grupy wychowania fizycznego. Lw. 1938 s. 166 1472
- Krawczykowski Fr.** Lekcje ćwiczeń cielesnych w kl. I, II, III i IV szkoły powszechnej. Z rozkładem materiału na każdy miesiąc. W-wa 1938 s. 318 1413
- Kubski B.** Twórczość nauczyciela a nowe programy. W-wa (b. r.) s. 96 1290
- Kuchta J.** Rozwój psychiczny dziecka wiejskiego. W-wa 1933 s. 44 1470
- Kulpa J.** Nauczanie wierszy w szkole powszechnej. W-wa 1939 s. 71 1624
- Krygowski B.** Metodyka szkolnych wycieczek geograficznych. Lw. (b. r.) s. 350 1615
- Kurdybacha Ł.** Staropolski ideał wychowawczy. Lw. 1938 s. 167 1514
- Lam Wl.** Jak rozwijać twórczość malarską u dziecka do 14-go roku życia. Wskazówki dydaktyczne dla rodziców i nauczycieli. Lw. 1936 s. 132 1393
- Lechicka J.** Polska dydaktyka historii w latach 1925 — 1937. Łódź 1937 s. 39 1523
- Librachowa M.** Nauki pedagogiczne. Wskazówki metodyczne dla samouków. W-wa (b. r.) s. 64 1360
- Librachowa M., Selmowiczówna H.** Pogadanki z dziećmi. Pierwszy rok nauczania. Wyd. 3. W-wa 1935 s. 132 1622
- Lempicki Z.** Szkoły akademickie. W-wa 1938 s. 19 1539
- Łotocka St.** Przewodnik dla nauczycieli zdających egzaminy z W. K. N. Grupa A. Lw. 1938 s. 100 1343
- Mączyński Z.** Budownictwo szkolne. W-wa 1938 s. 15 1538
- Męczyńska T.** Wychowanie seksualne dzieci i młodzieży. W-wa 1934 s. 54 1294
- Mirski J.** Pedagogizm nowoczesny i jego przejawy. Kr. 1930 s. 22 1595
- Scholaryzm Pozn. (1931) s. 11 1596
- Moszczeńska W.** Na marginesie programu licealnego historii. Lw. 1938 s. 15 1553
- Mysłakowski Z.** Nauczanie żywe a podręcznik szkolny. Lw. 1936 s. 77 1414
- Nauczanie pod kierunkiem. Pięć lat doświadczenia szkolnego. W-wa 1939 s. 274 1450
- Nowak J.** Uroczystości i obchody szkolne. W-wa 1938 s. 55 1619
- Pasierbiński T.** Ortografia w szkole powszechnej i średniej. Próby i doświadczenia. W-wa 1938 s. 62 1403
- Piaget J.** Sąd i rozumowanie u dziecka. Lw. (b. r.) s. 288 1614
- Piasecki E.** Zabawy i gry ruchowe dzieci i młodzieży. Ze źródeł dziejowych i ludoznawczych, przeważnie rodzimych i z tradycji ustnej. Wyd. 3. Lw. 1922 s. 226 1392
- Pieter J.** Karność w szkole. Lw. 1938 s. 29 1423
- Osobowość ucznia i metody jej działania. W-wa 1938 s. 15 1540
- Pietkiewicz K.** Nauka pływania. Podręcznik metodyczny dla nauczycieli, uczniów i samouków. W-wa 1938 s. 286 1307
- Rosowski J.** Jak uczyć języków obcych. W-wa 1935 s. 75 1356
- Rudniański St.** Idea wychowania społecznego w dziejach myśli pedagogicznej. W-wa 1938 s. 192 1274
- Rygier H. J., Apfelbaum-Jabłonowski.** Szkolnictwo w Szwecji. W-wa 1919 s. 82 1288
- Śliwiński F.** Organizacja szkolnictwa w głównych państwach Europy i Stanach Zjednoczonych A. P. w zarysie. Łódź (b. r.) s. 104 1395
- Sienicki St.** Urządzenia szkolne. W-wa 1938 s. 15 1549
- Skowron St.** Dziedziczność i wychowanie. W-wa 1934 s. 15 1599
- Stekel W.** Wychowanie rodziców. W-wa (b. r.) s. 215 1410
- Studencki S. M.** O badaniu charakteru. W-wa 1936 s. 47 1577
- Sturm K. F.** Allgemeine Erziehungswissenschaft. Osterwieck a. H. 1927 s. 255 1484
- Suchodolski B.** Liceum ogólnokształcące. Lw. (1938) s. 56 1434
- Świerczyński Z.** Zagadnienie ideomotoryki w pracy fizyczno-wychowawczej. Lw. 1938 s. 35 1374

- Szlązak W.** Szkolnictwo w Rosji Sowieckiej. Włocławek 1938 s. 39 1366
- Szymanowski K.** Wychowawcza rola kultury muzycznej. W-wa 1931 s. 56 1296
- Ujma Br.** Plan pracy kierownika szkoły. W-wa 1938 s. 64 1276
- Wiwczaruk A.** Plany pracy wychowawczej w klasach młodszych szkoły powszechnej (I, II, III, IV). Przewodnik metodyczno-praktyczny dla nauczyciela. W-wa (b. r.) s. 59 1270
- Wiwczaruk A.** Plany pracy wychowawczej w klasach starszych szkoły powszechnej (V, VI, VII). Przewodnik metodyczno-praktyczny dla nauczyciela. W-wa (b. r.) s. 48 1269
- Zaworski T.** Profil intelektualny uczniów seminariów nauczycielskich. W-wa 1938 s. 11 1568
- Ziemnowicz M.** Szkoła średnia. W-wa 1938 s. 32 1545
- Zukowski P.** O nauczaniu historii w szkole średniej. Rozważania, wskazówki, materiały. Pozn. 1924 s. 80 1573
- Filozofia i psychologia.**
- Braun J.** Zagadka dziejowa Polski. Próba historiozofii. W-wa 1938 s. 123 1313
- Borowiecki St.** Łęki sytuacyjne Prusa. W-wa 1938 s. 48 1569
- Dębicka E.** Szkice z psychologii wychowawczej w wojsku. W-wa 1938 s. 78 1521
- Hertzberg Wł.** Twórczość Kr. (b. r.) s. 138 1462
- Kaczorowski St.** Logika matematyczna. Lw. 1938 cz. 1—2 s. 26, 36 1401
- Łuczyński W.** Serce — film przeżyć psychicznych. Lw. 1938 s. 43 1428
- Kulczycki A.** Typy egocentryczne. (Charakterologia F. Künkla w świetle krytyki). Lw. 1938 s. 31 1427
- Listy Platona. Przełożyła **M. Maykowska**. W-wa 1938 s. 152 1476
- Pieter J.** Odwaga. Próba psychologicznej analizy. Lw. 1938 s. 42 1421
- Strach. Próba psychologicznej analizy. Lw. 1938 s. 52 1418
- Potempa W. F.** Więcej psychologii w duszpasterstwie czyli teologia pasterska w świetle psychologii. Włocławek 1938 s. 467 1496
- Rowid H.** Psychologia pedagogiczna. Wyd. 3. Kr. 1937. cz. I—2 s. 247, 400 1508
- Szirwindt M. L.** Nowe kierunki psychologii. Behawioryzm Watsona. Lw. 1936 s. 32 1422
- Szuman St.** Afirmacja życia. Lw. 1938 s. 34 1419
- O dowcipie i humorze. (Szkic psychologiczny) 1420
- Witkiewicz St. I.** O protagorejskim typie umysłowości. W-wa 1938 s. 23 1565
- Wygotski L. S.** Nowe kierunki psychologii. 1. Psychologia strukturalna. Lw. 1936 s. 39 1424
- Historia, krytyka i teoria literatury.**
- Cedulska E.** Kilka prostych uwag o Wyspiańskim. W-wa 1938 s. 84 1516
- Dunajówna M.** Budowa ramowa opowiadań i powieści Józefa Korzeniowskiego. Wilno 1938 s. 68 1512
- Elandt Br.** Sielanki Szymonowicza jako dzieło sztuki. W-wa 1938 s. 102 1432
- Fik I.** Rodowód społeczny literatury polskiej. Kr. 1938 s. 141 1385
- Garbaczowska J.** Zagadnienie państwowości polskiej w beletrystyce współczesnej. Lw. 1938 s. 28 1361
- Gołąbek J.** Literatury słowiańskie. (Rozważania o metodzie). W-wa 1938 s. 33 1406
- Górska B. J.** The life and works of Francis Thompson. W-wa 1938 s. 159 1477
- Ingarden R.** Sprawa formy i treści w dziele literackim. W-wa 1938 s. 15 1541
- Kawyn St.** Cyganeria warszawska. Z dziejów obyczajowości literackiej. W-wa 1938 s. 177 1445
- Kolbuszewski St.** Stanisław Wyspiański a romantyzm polski. Pozn. 1928 s. 264 1611
- Krokiewicz A.** Uwagi o naukach humanistycznych i ich głównym zadaniu w kulturze współczesnej. W-wa 1938 s. 11 1542
- Miśkowiak J.** Ze studiów nad „Sowizdrzałem” w Polsce. Pozn. 1938 s. 132 1511
- Owczarzewski R.** Kazimierz Tetmajer jako publicysta. Wilno 1938 s. 37 1464
- Penew Bojan.** Literatura bułgarska do roku 1873. W-wa 1938 s. 183 1492
- Prace ofiarowane Kazimierzowi Wójcickiemu. Wilno 1937 s. 491 1398
- Rosenthal Br.** Heinrich von Kleist und Stanisław Wyspiański. Kr. 1938 s. 290 1456
- Skwarczyńska St.** O istności i istocie rodzajów literackich. Lw. 1937 s. 35 1552
- Szurek-Wisti M.** Miriam — tłumacz. Kr. 1937 s. 192 1455
- Szweykowski Z.** Dramat Dygasińskiego. W-wa 1938 s. 229 1320
- Tatarkiewicz Wł.** Sztuka i poezja. W-wa 1938 s. 41 1526
- Troczyński K.** Artysta i dzieło, Studium o „Próchnie” Wacława Berenta. Pozn. 1938 s. 77 1448
- Windakiewicz St.** Poezja ziemiańska. Kr. 1938 s. 269 1322
- Historia i kultura.**
- Buczek K.** Pierwsze biskupstwa w Polsce. Lw. 1938 s. 43 1532
- Bystroń J. St.** Megalomania narodowa. W-wa 1935 s. 268 1452
- Lasocki Z. Z** „Dziejów Polski Nowożytnej” prof. Konopczyńskiego. Kr. 1937 s. 84 1390
- Lehman J.** Konfesja sandomierska na tle innych konfesji w Polsce w XVI w. W-wa 1937 s. 393 1390
- Lempicki St.** Biskupi polskiego renesansu. Lw. 1938 s. 34 1353
- Lempicki St.** Rola „wieku złotego” w dziejowym

- procesie formowania się polskiej kultury duchowej. Lw. 1938 s. 39
- Mann Z.** Stanisław August na Sejmie Ostatnim. W-wa 1938 s. 233
- Tyrowicz M.** Narodziny nowożytnej kultury europejskiej. Lw. (b. r.) s. 73
- Umiński J.** Polityczna rola Stanisława Hozjusza. W-wa (b. r.) s. 29
- Religie Wschodu. W-wa (b. r.) s. 460
- Rutkowski J.** Sprawa włościańska w Polsce w XVIII — XIX w. W-wa (b. r.) s. 90
- Skoczek J.** Wychowanie Wazów. Lw. 1937 s. 104
- Sobieski W.** Dzieje Polski. Wyd. 2. W-wa 1938 T. 1—3, s. 262, 204, 308
- Straszewski J.** Życie codzienne i świąteczne Waszmość Pana i Jejmość jego małżonki. W-wa 1938 s. 237
- Tacitus C.** Dzieła. W-wa 1938 s. 268
- Teslar T.** Propaganda bolszewicka podczas wojny rosyjskiej 1920 r. W-wa 1938 s. 309
- Zakrzewski St.** Mieszko I jako budowniczy państwa polskiego. W-wa (b. r.) s. 188
- Nauki społeczne.**
- Błeszyński T.** Gospodarka sowiecka na przełomie dwóch pięcioletek. W-wa 1939 s. 94
- Chałasiński J.** Młode pokolenie chłopów. W-wa 1938 T. 1—4, s. 326, 553, 601, 556
- Duda Dziewierz Kr.** Wieś małopolska a emigracja amerykańska. Studium wsi Babica powiatu rzeszowskiego. W-wa 1938 s. 152
- Giertych J.** O wyjście z kryzysu. W-wa 1938 s. 359
- Ivanka A. K.** Zagadnienie programu gospodarczego w Polsce. W-wa 1933 s. 46
- K. J.** Budowa nowego ładu. Pozn. 1938 s. 159
- Społeczna służba kościoła. Pozn. 1938 s. 166
- Kołodziejski H.** Wnioski z kryzysu. W-wa 1931 s. 38
- Z zagadnień bezrobocia. W-wa 1938 s. 23
- Koźuchowski J.** O nowy program gospodarczy. W-wa 1938 s. 30
- Lechnicki T.** Problem centralny. Uwagi programowe. W-wa 1938 s. 98
- Moraczewski J.** Rozważania nad położeniem politycznym i gospodarczym Polski. W-wa 1938 s. 69
- Pamiętniki chłopów. W-wa 1935—36 T. 1—2, s. 714, 895
- Polityka gospodarcza Niemiec. W-wa 1937 s. 67
- Sikorski Br.** Interwencjonizm, etatyzm, kartele. Fragmenty polskiej polityki gospodarczej. W-wa 1938 s. 91
- Sławiński T.** Zagadnienia gospodarcze Polski współczesnej. W-wa 1938 s. 173
- Szczurkiewicz T.** Rasa, środowisko, rodzina. Szkice socjologiczne. W-wa 1938 s. 245
- Tomaszewski T.** Bezrobocie jako zagadnienie psychologiczne. Lw. 1938 s. 44
- Verdier J.** Mały podręcznik zagadnień współczesnych. Katowice 1938 s. 72
- Wasiutyński W.** Między III Rzeszą a III Rosją. W-wa 1939 s. 193
- Wieś wołyńska. Łuck 1938 s. 46
- Wiśniewski A.** Stosunek państwa do kościoła w Z. S. R. R. Wilno 1938 s. 120
- Żabko-Potopowicz A.** Wieś polska w świetle polskich prac naukowych i publicystycznych. W-wa 1936 s. 28
- Nauki matematyczno-przyrodnicze.**
- Chant Cl. A.** Cuda wszechświata. W-wa (b. r.) s. 182
- Ćwirko-Godycki M., Wrzosek A.** Dzieci kaszubskie w wieku od lat 7 — 13 pod względem antropologicznym. Pozn. 1937 s. 104
- Goldschmidt R.** Nauka o dziedziczności. W-wa (b. r.) s. 208
- Grotowski M.** Źródła światła. W-wa 1933 s. 56
- Loth J.** Zarys dziejów rozwoju horyzontu geograficznego na tle historii odkryć. Kr. 1928 s. 200
- Kończak St.** Zarys hydrografii i klimatologii Bałtyku. W-wa 1937 s. 106
- Nicolle Ch.** Narodziny, życie i śmierć chorób zakaźnych. W-wa 1936 s. 262
- Pogorzelski W.** Analiza matematyczna. W-wa 1938. T. 3, s. 183
- Rudnicki J.** Geometria różniczkowa. Wilno 1938 s. 216
- Siedlecki M.** Ryby morskie częściej poławiane na Bałtyku i północnym Atlantyku. Gdynia 1938 s. 179
- Wrzosek A.** Kaszubki pod względem antropologicznym. Pozn. 1938 s. 23
- Rzut oka na obecny stan antropologii w Polsce. Pozn. 1937 s. 13
- Podróże.**
- Abramowicz Wł.** Strony Nowogródzkie. Szkice krajoznawcze. Lida 1938 s. 136
- Bohomolec A.** Wyprawa jachtu „Dal”. W-wa 1937 s. 279
- Centkiewicz Cz. J.** Biała foka. W-wa 1938 s. 262
- Johnson M.** Lot nad dżunglami Afryki. 100,000 kilometrów samolotem. W-wa (b. r.) s. 188
- Kociucki St.** Kajakiem do puszczy augustowskiej. Leszno 1937 s. 85
- Lovell Th.** Indie, kraj czarnej przygody. W-wa (b. r.) s. 266
- La Varre W.** Złoto, diamenty, orchidee. W-wa (b. r.) s. 230
- Zydlar M.** Urlopi na wodzie. Lw. 1938 s. 93
- Bibliografia i bibliotekoznawstwo.**
- Bornsteinowa J.** Jak urządzić bibliotekę szkolną i domową. W-wa 1927 s. 85

- Chwalewik Ed.** Święto książki polskiej. Poradnik bibliograficzny dla organizatorów. W-wa 1928 s. 169 891
- Czerwijowski F.** Biblioteki powszechne. Podręcznik dla zakładających i prowadzących biblioteki. W-wa 1919 s. 51 35
- 80-lecie Bibliotek Publicznych w Warszawie. W-wa 1938 s. 14 1524
- Dobrowolska H.** Technika czytania a czytelnictwo. W-wa 1954 s. 18 1554
- Filipkowska-Szemplińska J.** Biblioteki publiczne w Czechosłowacji. W-wa 1930 s. 152 880
- Organizacja bibliotek szkolnych. W-wa 1930 s. 115 23
- Geppert St.** Kompletowanie bibliotek oświatowych w oparciu o katalog Poradni Bibliotecznej Z. B. P. Katowice 1937 s. 11 1533
- Katalog polskich wydawnictw seryjnych i biblioteczek w układzie alfabetycznym według tytułów. W-wa 1938 s. 125 1457
- Kruk H.** Metody pracy Biblioteki im. Bronisława Grossera w Warszawie. W-wa 1937 s. 21 308
- Krukowski K.** Biblioteki publiczne a samorząd terytorialny. W-wa 1937 s. 32 1367
- Krukowski K.** Kto ma prowadzić akcję biblioteczną. Pozn. 1936 s. 14 1587
- Radlińska, Gutry, Groszlikowa.** Czytelnictwo dzieci i młodzieży. W-wa 1932 s. 39 1592
- Sedlaczek Fr.** Bibliografia dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej. (1905 — I. IV. 1930). W-wa 1931 s. 33 1198
- Wojtkowski A.** Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1. Pozn. 1938 s. 484.

69.

Nowe wydawnictwa.

Stanisław Staszyński: Monografia Szkoły Rolniczej w Starym Brześciu, pow. włocławskiego. Z przedmową inż. St. Wiśniewskiego, Naczelnika Min. W. R. i O. P., z 101 ilustracjami, mapą powiatu i 4 planami Szkoły — Włocławek 1938. Skład główny w Książnicy dla Rolników w Warszawie, ul. Kopernika 30. Str. XII + 286. Cena 5 zł.

„...Na szczególniejszą uwagę zasługują rozdziały omawiające urządzenia szkoły i gospodarstwa szkolnego, oraz dotyczące organizacji dydaktycznej i wychowawczej. Zebrane w tym zakresie materiały mają nie tylko wartość dla szkoły w Starym Brześciu, ale również znaczenie bardziej ogólne, mogą bowiem służyć nauczycielstwu szkół rolniczych jako materiał porównawczy dla rezultatów uzyskiwanych w szkołach rolniczych podobnego stopnia organizacyjnego, ponadto mogą służyć jako materiały źródłowe przy opracowaniu instrukcyj metodycznych oraz podręczników naukowych dla niższych szkół rolniczych.

Z powyższych względów monografia zainteresuje nie tylko nauczycielstwo, absolwentów i najbliższe otoczenie szkoły rolniczej, ale i samorząd terytorialny i gospodarczy, organizacje wiejskie, działacze społecznych, publicystów, instruktorów oraz poszczególnych gospodarzy.

Niewątpliwie gorącym pragnieniem autora jest, by książka jego trafiła na wieś do drobnych rolników, aby poznali jak przedstawia się życie i praca codzienna w szkole, która kształci ich synów. Poznanie tych warunków zachęci niewątpliwie wielu do oddawania synów do szkoły rolniczej, gdzie mogą zaspokoić swój głód wiedzy i nauczyć się zawodu rolniczego”. (Przedmowa str. VIII i IX).

Franciszek Mittek: Zasady organizacji pracy w szkołach powszechnych dostosowane do Statutu publicznych szkół powszechnych i nowych programów nauki. 1939 r. — „Nasza Księgarnia” Spółka Akcyjna Związku Nauczycielstwa Polskiego Warszawa — Lublin — Wilno. Cena 6.80 zł.

Całość składa się z dziewięciu rozdziałów, a mianowicie:

I. Wpływ warunków zewnętrznych na wyniki nauczania.

Budynek szkolny. Izba lekcyjna. Sala rekreacyjna i aula. Szatnia szkolna. Pomieszczenia dodatkowe. Sprzęty i pomoce szkolne. Przechowywanie i używanie pomocy szkolnych. Wytwarzanie pomocy naukowych. Biblioteka szkolna. Świetlica szkolna. Radiofonizacja szkoły. Film na usługach szkoły.

II. Organizacja ośrodków zajęć praktycznych.

Walka o uprządkowanie szkoły. Przystosowanie izby lekcyjnej do różnych zajęć z młodzieżą. Ogród szkolny. Pracownie przyrodnicze. Pracownia geograficzna. Pracownie robót ręcznych. Pracownie gospodarstwa domowego dla dziewcząt. Ośrodki zajęć praktycznych w tygodniowym podziale zajęć.

III. Technika nauczania.

Na przełomie dydaktycznym. Szlaki i nowych programów. Jaką metodę zalecają programy nauki. Zagadnienie samodzielnej pracy ucznia. Przykłady samodzielnej pracy ucznia. Dobre i złe strony erotematyki. Forma wykładowa (podawanie wiadomości). Różnorodność postępowania dydaktycznego. Projektowanie i koordynowanie pracy. Ekonomia i higiena pracy. Doskonalenie techniki pracy w gronie Rady Pedagogicznej.

IV. Ocena wyników pracy ucznia.

Uzdolnienia młodzieży szkolnej. Klasyfikacja postępów. Skutki drugoroczności. Najważniejsze przyczyny niepowodzeń szkolnych. Co daje uczniowi „powtórzenie tej samej klasy”. Ukończenie szkoły.

V. Organizacja klasy jako grupy społecznej.

Zagadnienie selekcji. Atmosfera życia zbiorowego.

Współzawodnictwo i współdziałanie w gromadzie szkolnej. Współzawodnictwo jako podnieta w pedagogii. Obywatelska postawa grupy.

VI. Organizacje uczniowskie w realizacji programu szkoły.

Ogólna charakterystyka pracy: Wskazania oficjalne. Zebrania uczniowskie. Różnorodność pracy. Składki uczniowskie. Stowarzyszenia wyższej użyteczności na terenie szkoły i ich charakterystyka. Koła L. O. P. P. i L. M. K. Harcerstwo. Koła Tow. Popierania Budowy Szkół Powsz. Koła P. C. K. Koła P. B. K. Koła Krajoznawcze. Organizacje o charakterze ekonomicznym: Spółdzielnie uczniowskie. Szkolne Kasy Oszczędności.

3) apteczka wycieczkowa,

Zagadnienie samorządów uczniowskich. Idea obronności w organizacjach uczniowskich.

VII. Współpraca z rodzicami.

Szkoła a dom. Uroczystość przyjęcia dzieci do szkoły. Rady rodzicielskie. Oddziaływanie szkoły na środowisko.

VIII. Bibliografia, opracowana działami do poszczególnych zagadnień.

IX. Dodatek.

Wykazy ważniejszych pomocy szkolnych do poszczególnych przedmiotów: język polski, historia, geografia, przyroda, rachunki, zajęcia praktyczne, gospodarstwo domowe.

Książka dostosowana została do Statutu publicznych szkół powszechnych i nowych programów nauki i ma charakter wyłącznie praktyczny. Pisał ją — jak sam autor przyznaje w przedmowie — „praktyk dla praktyków”.

„Kierownik szkoły znajdzie w nim szereg praktycznych uwag przy projektowaniu planu pracy powierzonej mu szkoły, nauczycielowi, przygotowującemu się do egzaminu praktycznego, książka ułatwi zapoznanie się z najważniejszymi kierunkami i typami pracy szkolnej; spojrzenie wreszcie na całość różnorodnych potrzeb szkoły i skonfrontowanie ich z własnym warsztatem pracy...”

Zofia Kossak: „Na Śląsku”. Str. 136 — 30 ilustr. Cena zł 3,—. Nakł. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie.

W siedmiu bogato ilustrowanych rozdziałach książki „Na Śląsku”, niby barwny film historyczny, przesuwa znakomita autorka przed oczyma czytelnika dzieje ziem śląskich poczynając od ich epoki leśnej, puszczańskie, poprzez żywot w granicach Polski przedrozbiorowej i pod rządami zaborców, aż do momentu wyzwolenia Śląska Zaolziańskiego spod władzy Czechów.

Dzięki ciekawemu ujęciu literackiemu, żywemu nurtowi gawędy, a zwłaszcza podkreśleniu walorów Śląska nie tylko materialnych, ale i moralnych, wreszcie dzięki uwypukleniu pracy takich budzicieli pol-

skości jak Ks. Londzin, Stalmach, Miarka czy Lompa, książka Zofii Kossak stanowi jeszcze jedną cegiełkę w budowie gmachu nowej odrodzonej Polski.

F. Mainzer: *Walka o dziedzictwo cesarza. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 394. Cena zł 8,—.*

Panowanie Augusta Oktawiana, którego dwutyścenną rocznicę czci obecnie cały świat z Rzymem na czele, stanowi na pewno jeden z najciekawszych odcinków w historii ludzkości. Oto zbrodnia usunęła z widowni politycznej Rzymu potężną postać Juliusza Cezara. Kto obejmie po nim spuściznę. Wyciągają po nią przecież ręce ci, którzy w imię republiki nie wahali się zatopić swych sztyletów w piersiach dyktatora. Nad potężną stolicą świata zbierają się ciężkie chmury i chaos wewnętrzny grozi jej wspaniałej budowli. I wówczas zjawia się na widowni dziejowej przyszły Imperator Oktawian.

W chwili, kiedy na swoje barki bierze ciężki spadek Cezarowy, jest młody i niedoświadczony. Powoli dopiero, w ogniu walk wewnętrznych kształtuje się ten dziwny, przez całe życie małowówny człowiek, który w swym ręku skupi z czasem najwyższą władzę i najwyższą potęgę, jaką znał świat starożytny, który upokorzy swych wrogów i nieprzyjaciół i rządy nad Rzymem i światem uchwyci w mocne dłonie.

Mainzer obznajmiony jest doskonale z epoką, którą opisuje, i z ludźmi, którzy ją tworzą. Żeby jednak napisać taką książkę — sama wiedza nie mogła wystarczyć. Niestychanej tu trzeba było intuicji, znajomości psychologii ludzkiej, wycucia tego wszystkiego, co jest ludzkie. Oktawian August w ujęciu Mainzera nie jest bynajmniej ulanym z brązu kolosem — to człowiek, człowiek silny, mądry, wiedzący, czego chce i do czego dąży — ale tylko człowiek. Poznajemy go w książce Mainzera w chwilach jego upadku i jego zwycięstw, jego wielkości i jego słabości, widzimy jego wzloty i jego małość. A jednocześnie poznajemy jego epokę: epokę wypełnioną zgiełkiem ciągłych walk, jękiem mordowanych, skargami pokrzywdzonych, epokę ludzi wielkich i bezwzględnych — epokę, w której rozdziła się i wykuwała wielkość Rzymu. Poprzez znajomość tej epoki dochodzimy do znajomości duszy człowieka i praw, które nią rządzą — i dopiero wtedy zaczynamy rozumieć ów świat starożytny, oddzielony od nas tysiącami lat, świat, którego obraz zmacony jest najfantastyczniejszymi podaniami i mitami, a który w świetnej książce Mainzera wstaje przed nami odmłodzony, bliski nam i zrozumiały.

Mapa Województwa Śląskiego 1:400000. (Oprac. nauk., nakład i druk S-ki Akc. „Książnica-Atlas” Lwów — Warszawa).

Nowa ta barwna mapa polityczna jest pierwszym obrazem uwzględniającym powiększenie województwa śląskiego przez obszary przyłączone na Zaolziu oraz w Czadeckim. Nadto mapa ta uwzględnia ostatnie powiększenie obszaru miasta Chorzowa oraz zmiany administracyjne w okręgu węglowym. Daje ona dużą ilość

miejsowości oraz wykres kolei i dróg. Jest to wygodna i przejrzysta podręczna mapka województwa.

Mapa Województwa Poznańskiego i Pomorskiego 1:600.000. (Oprac. nauk., nakład i druk S-ki Akc. „Książnica-Atlas”. Lwów — Warszawa).

Bardzo szczegółowa ta wielobarwna mapa obejmuje dwa zachodnie województwa w nowych granicach. Daje ona około 8.000 miejscowości sklasyfikowanych według ilości mieszkańców i charakteru administracyjnego oraz sieć dróg bitych. Prócz granic województw wprowadzono i granice powiatów, zaznaczono nadto siedziby urzędów gminnych. W nowej karcie mamy wygodną mapę „biurową” zachodniej Polski.

K. Jeżewska: Stajenka Betlejemka. (Teatr Polski Żywej). Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 110. **Żł 3.60.**

Przez ubogą stajenkę, rozświetloną obecnością Dzieciątka i Matki Boskiej, przesuwają się postacie z legendy: pastuszkowie, zwierzęta, Trzej Królowie i Herod z małą Marysią, która ulitowała się niedoli herodowej i wyprosiła u Dzieciątka dla niego przebaczenie. Ułani, marynarze, lotnicy i piechota przychodzą pokłonić się Dzieciątku i złożyć hold Królowej Korony Polskiej.

Ostatni obraz kolorowy od sukman, barwnych chust i koralów zawiera cały nasz regionalizm.

W tym obrazie najsilniej odzywają się akcenty ideowe i znajdują swój wyraz osiągnięte rezultaty prac i wartości różnych ziem polskich dawnych i obecnych czasów.

Piękne ilustracje Zofii Wawrzkowicz, ułatwiające teatrom i świetlicom rozwiązanie dekoracyjne jasełek, koledy Franciszka Izbickiego w harmonizacji prostej, nadającej się dla zespołów amatorskich — winne przyczynić się do poczytności „Stajenki Betlejemskiej” i skłonić kierowników bibliotek żołnierskich, ludowych i szkolnych do zainteresowania się tą pożyteczną książką.

W. Brzeska: Sprawa gminy Ceynowy. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 268. **Żł 6.80.**

Lud kaszubski, od setek lat osiadły na wybrzeżu Bałtyku, słabo dotąd był reprezentowany w literaturze pięknej. Jedynie poeci i publicyści regionalni Pomorza zajmowali się nim w twórczości gwarowej — która jednak stosunkowo mało była znana ogółowi polskiemu. Stąd też z dużym zaciekawieniem bierze się do rąk powieść Wandy Brzeskiej, stanowiącą zupełną nowość w tej dziedzinie, jako książka, posiadająca swoje specjalne walory etnograficzne.

„Sprawa gminy Ceynowy” jest powieścią ludową, jednakże o założeniach historyczno-obyczajowych, ponieważ dotyczy faktów rzeczywistych i została opracowana na podstawie dostępnych autorce materiałów sądowych z r. 1863-go, gdy zdarzył się tragiczny wypa-

dek pławienia czarownicy na półwyspie Helskim.

Dlaczego doszło i dojść musiało do tej tragedii? Kto był sprawcą i głównym winowajcą zbrodni? Cemu nie można było jej zapobiec? Oto szereg pytań, które budzą się wraz z dalekim, a nigdy nie przebrzmiałym echem straszliwej tragedii, i te problemy stara się wyjaśnić autorka, biorąc za podstawę swego podejścia do tematu studia nad prawem ludowym Kaszubów, ich psychiką i warunkami, które doprowadziły do psychozy zbiorowej.

Książka Wandy Brzeskiej jest jednakże nie tylko studium społecznym i psychologicznym, ale jest specyficzną powieścią morską, ponieważ właśnie morze Północy ze swoją grozą i patosem stanowi główną oś opowiadania, morze jest bohaterem wewnętrznym powieści, ono kształtuje psychikę mieszkańców pobrzeża, ono to, wichrami oszalałe, karmi szaleństwo ludzkie.

Z kart książki wstaje plastycznie i barwnie życie gminy rybackiej, uzależnione od rytmu fal zamkniętego wzgórzami Wjiku i huku bałwanów Wielkiego Morza za diunami. Na odludziu i pustkowiu cicho płynie życie do momentu, w którym w jego orbitę wkracza człowiek obcy i zły, wykorzystujący dla własnych celów przesady ludowe. Powieść napisana jest polskim językiem literackim, a jedynie dla wywołania kolorytu lokalnego wprowadziła autorka do dialogów zwroty gwarowe.

E. Romer i R. Mochnacki: Atlas geograficzny dla I kl. gimn. kup. i zawod. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 12. **Żł 2.70.**

Atlas ten dostosowany jest do programu nauki geografii w kl. I wszystkich szkół zawodowych i został zatwierdzony do użytku szkolnego przez Ministerstwo W. R. i O. P. Nr III PU — 280/38 z dnia 26 września 1938 r. Zawiera dwanaście tablic barwnych, na których zilustrowano szereg zagadnień z geografii fizycznej oraz geografii człowieka, ze szczególnych podkreśleniem zagadnień geograficzno-gospodarczych.

Tematem pierwszej części jest cały świat, w drugiej zaś części zamieszczono kilka map Polski oraz wycinki z arkuszy polskiej mapy taktycznej 1:100.000, mające służyć wprowadzeniu ucznia w czytanie tej podstawowej mapy oficjalnej. Wreszcie, na trzech stronach okładki zamieszczono szereg mapek i wykresów z geografii gospodarczej światowej.

Nie trzeba dodawać, że atlas uwzględnia wszystkie ostatnie zmiany terytorialne w Europie.

Książka Ambasadora Juliusza Łukasiewicza
Polska jest Mocarstwem

— nakł. Gobethnera i Wolffa — ukazuje nam całokształt polityki zagranicznej Polski Odrodzonej.

Z książki tej widzimy jasno, iż polityka zagraniczna Polski idzie po linii wytyczonej przez Wielkiego Marszałka — po linii prowadzącej do wielkości Rzeczypospolitej.

W literaturze naszej nie było dotychczas tak jas-

no przedstawionego i tak konsekwentnie przeprowadzonego obrazu naszej pokojowej walki o potęgę Rzeczypospolitej. Szczególnie na tle ostatnich dokonań naszej polityki zagranicznej rysuje się przejrzyście wzrastające wciąż znaczenie Polski jako nowego mocarstwa środkowej Europy.

Książkę tę przeczyta każdy z niesłabnącym zainteresowaniem, gdyż oświetla ona wszystkie żywotne problemy naszej polityki jaskrawo i dobitnie.

Styl autora jasny, konstruktywny i spokojny — stwarza atmosferę pełną powagi i odpowiedzialności — która nadaje szczególne znaczenie tej lekturze.

Powieść o Zaolziu.

Książka Gustawa Morcinka została napisana bezpośrednio po wielkich dniach powrotu Śląska Zaolziańskiego na łono Ojczyzny.

Śląsk Zaolziański jest ojczyzną Morcinka, który urodził się w okolicy Frysztatu — zna tam wszystko. Powstała więc książka najbardziej autentyczna.

„Maszerować” to powieść o chłopcu Karolu Bogaczu, który w szkole czeskiej, gnębiony za swą polskość, stał się Karolem Bohacem. W kopalni, wśród starych górników-patriotów, a szczególnie pod wpływem pięknej postaci starego górnika Sobola — staje się znów Polakiem. Fotografia Marszałka Piłsudskiego, relikwia starego Sobola, przechodzi w jego ręce — Bogacz zostaje harcerzem. Ale nędma i bezrobocie spychają go znów na drogę kompromisu — za tę cenę znajduje pracę. Za zniewagę Marszałka policzkuje czeskiego urzędnika i nie bacząc na nic, porwany wichrem miłości do Polski, przyłącza się do powstańców. Bierze udział w akcji zorganizowanej przez Karola Regera, której celem jest zdobycie na Czechach amunicji dla powstańców. Wywiązuje się bitwa, w której ginie Reger i Bogacz zostaje raniony.

Przeżywa wreszcie wspaniały dzień, gdy Ojczyzna wraca za Olzę. Wśród sztandarów i kwiatów wkraczają żołnierze polscy na ziemię zaolziańską — na rozkaz wodza: Maszerować...

Bezpośredniość stylu Morcinka, który dał pełny wyraz porywom głębokiego patriotyzmu i odbłaskom pięknych wielkich dni Zaolzia, sprawia, że czytamy tę piękną książkę jednym tchem, że będzie ona trwała pozycją w lekturze zarówno młodzieży jak i dorosłych.

Książka zawiera 23 zdjęcia fotograficzne — dokumenty.

Ciesząca się wielkim powodzeniem wśród młodzieży szkolnej biblioteczka „Polska i świat współczesny” Gebethnera i Wolffa licząca już 50 tomików, w przeważnej części poleconych przez Ministerstwo W. R. i O. P. jako lektura szkolna — wzbogaciła się znów o cztery tomiki.

F. Sławoj-Składkowski — w **Beniaminowie** (kartki z pamiętnika). Jest to dzienniczek z pobytu oficerów legionowych w obozie koncentracyjnym Beniaminowa. Styl barwny, bezpośredni, pełen humoru i sentymentu zjedna sobie niewątpliwie, jak wszystkie książki Premiera, sympatię młodych czytelników.

Druga książeczka — to Marii Kannówny „Pilot gotów” — opowiadanie o chłopcach entuzjastach sportu szybowcowego. Zawiera wszystkie perypetie zdobywania kategorii A pilotażu szybowcowego. Książka interesująca i żywa.

Trzeci tomik zawiera dzieje wypraw na Mount Everest opisanych przez znanego alpinistę Wiktora Ostrowskiego — tytuł książeczki „Na szczyt świata”.

Wreszcie tomik czwarty Edwarda Cressy „Na wielkich szlakach kolejowych” zawiera nieznane czytelnikom polskim dzieje budowy wielkich kolei w Anglii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Ameryce Południowej, na Syberii oraz historię budowy pierwszych linii kolejowych w Polsce. Tomik ten ukazuje bohaterstwo zmagających się pionierów kolejnictwa z piętrzącymi się trudnościami technicznymi oraz z nieufnością społeczeństwa.

W najbliższym czasie ukażą się dalsze tomiki: Tadeusza Malickiego — Dunajcowe wody — Opowiadania krajoznawcze. Od źródeł Dunajca do zapory wodnej w Rożnowie. Bridges'a i Tiltman'a — Bohaterzy wielkiej przygody — opowiadania podróżnicze ze wszystkich części świata — i inne.

Inż. S. Nowicki: Wrogowie i sprzymierzeńcy naszych pól, sadów i lasów spośród owadów. (Bibl. Biologiczna. Z. 12). Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 56. Zł 1,10.

W powyższej książce omawia autor zagadnienia równowagi biologicznej w przyrodzie, istniejącej między szkodnikami roślin a ich wrogami naturalnymi, i czynników składających się na ową równowagę i zakłócających ją. Twierdzenia ogólne popiera przykładami wziętymi z historii entomologii stosowanej zarówno krajowej, jak i zagranicznej. Zwłaszcza jaskrawo występuje znaczenie równowagi w wypadkach zawleczenia szkodnika lub chwastu do obcego kraju. Autor nie pomija też opisu wysiłków, czynionych przez człowieka w walce z nawiedzającymi nowy kraj szkodnikami, gdyż przy tej pracy najwyraźniej występują współzależności poszczególnych czynników. Mnożąc dalej ciekawe przykłady szkodników, występujących kłębkowo, omawia autor odwieczną plagę, nękającą ludzkość — szarańcze, podając nowoczesną teorię powstawania masowych wylotów jej z gniazdowisk. Następnie omawia żółwinka zbożowego, w czynionych przezeń spustoszeniach nie ustępującego szarańczy. Uwzględnia także kwestię pasożytów i drapieżników, powstrzymujących szkodniki od masowego rozmnażania się.

Książeczka przeznaczona jest głównie dla młodzieży starszych klas licealnych, której ma dać możliwość zapoznania się z nowoczesnym ujęciem kwestii powstawania masowych wystąpień szkodników roślin i roli w niej wrogów naturalnych czynników klimatycznych. Wobec wielkiego zaniedbania tych nader ważnych w literaturze krajowej, można dziełko to polecić także młodzieży akademickiej, jak również czytelnikom dorosłym, mającym zainteresowania przyrodnicze, rolnicze i gospodarcze.

R. J. Wojtusiak: Instynkt i jego przejawy w świecie zwierzęcym. Biblioteczka Biologiczna. Z. 11. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 70. Cena zł 1,40.

Autor przedstawia w przystępny sposób pojęcie instynktu i czynności instynktowych na tle innych ruchów i czynności zwierząt. Osobno zwraca przy tym uwagę na zagadnienie plastyczności instynktów, które obecnie stanowi jeden z głównych ośrodków zainteresowania biologów.

Po tej ogólnej części przechodzi autor po kolei najważniejsze czynności instynktowych zwierząt, ilustrując je najbardziej charakterystycznymi przykładami. Omawia więc instynkt zdobywania pokarmu, obrony przed wrogami i niekorzystnymi warunkami zewnętrznymi, utrzymywania czystości, wędrówek, rozrodu i wiążącej się z nim opieki nad potomstwem, a następnie budownictwa, życia gromadnego, powrotu do gniazda i orientacji w przestrzeni oraz zabawy. Osobno podkreślona została zależność instynktów od budowy i funkcji systemu nerwowego, hormonów i t. p.

H. Szarski: Płazy. (Biblioteczka Biologiczna. Zesz. 14). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 50. Zł 1,20.

W książce tej zebrane są najważniejsze wiadomości o wyglądzie, życiu i obyczajach płazów krajowych. W pierwszej części omówione zostały te spośród płazów ogonowych i bezogonowych, które występują na ziemiach polskich, a mianowicie podano zwięzłe opisy postaci i zasięgu rozmieszczenia poszczególnych form. W części drugiej opisano ich główne czynności życiowe, jak zdobywanie i pobieranie pokarmu, wędrówki, rozwój i t. p. Zwrócono też uwagę na zmiany, którym podlega życie płazów w ciągu roku. W zakończeniu broszury znajdują się proste przepisy hodowli dorosłych płazów i ich kijanek w niewoli, przy czym główny nacisk położono na odpowiedni dobór pokarmu. Za podstawę opisów przyjmowano zawsze płazy polskie; zaledwie kilka razy można w tekście książeczki napotkać wzmianki o płazach egzotycznych, których się w Polsce nie spotyka.

A. Kleczkowski: Świat chorobotwórczych bakterii. Biblioteczka Biologiczna. Zesz. 15. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 50. Cena zł 1,—.

Po omówieniu stanowiska bakterii wśród świata istot żywych, ich znaczenia w przyrodzie, ich budowy, pewnych cech fizjologicznych i sposobu rozmnażania się omawia autor rozmaite rozdziały współzycia pomiędzy drobnoustrojami a organizmami wielokomórkowymi (symbioza, komensalizm, pasożytnictwo) i przechodzi do drobnoustrojów chorobotwórczych. Omawia samo pojęcie choroby zakaźnej, sposób działania zarazka na organizm zakażony oraz zmiany chorobowe powstające w organizmie na skutek działania czynnika chorobotwórczego.

Nieco szerzej zajmuje się autor zagadnieniem swoi-

stej odporności, będącej skutkiem przebycia danej choroby zakaźnej, i przechodzi do problemu t. zw. chorób epidemicznych, rozważając możliwe przyczyny wybuchów epidemii oraz sposoby ich szerzenia się. Wreszcie wypowiada autor pewne poglądy na historyczny rozwój chorób zakaźnych.

St. Skowron: Dziedziczność u człowieka. Cz. I. Dziedziczenie cech fizycznych. Bibl. Biol. Z. 17. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 61. Cena zł 1,20.

Zazwyczaj w podręcznikach szkolnych i książkach poświęconych dziedziczności, główny nacisk jest położony na zaznajomienie czytelnika z prawami genetyki, na przykładach zaczerpniętych przeważnie z botaniki i zoologii.

W przeciwieństwie do tego autor starał się wyłącznie ograniczyć do zagadnień genetyki ludzkiej, omawiając w tej części jako pierwszej dziedziczenie cech fizycznych. Poza wprowadzeniem czytelnika w zasady dziedziczenia, porusza autor określenie dziedzicznej cechy, dziedziczenie normalnych i patologicznych cech fizycznych, dziedziczenie płci i cech z nią związanych, jak hemofilii i daltonizmu. Prócz tego znajdujemy bardzo ciekawy rozdział poświęcony materialnemu podłożu dziedziczności, metodach badania dziedziczności u człowieka, o wpływach zewnętrznych w wykształcaniu się cech i o zagadnieniu dziedziczenia cech nabytych.

Książka ta jako wielce pożyteczna przeznaczona jest nie tylko dla młodzieży licealnej, ale także dla nauczycieli, wychowawców i rodziców, interesujących się dziś tak żywo omawianymi zagadnieniami.

I. Latinik-Vetulani: Krażenie pierwiastków w przyrodzie. Biblioteczka Biologiczna. Zesz. 10. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 58. Cena zł 1,20.

Zwarta ta książeczka poświęcona jest omówieniu niektórych pierwiastków ważnych dla życia i ich cyklicznych przemian w przyrodzie.

Przedstawia zatem krażenie węgla, jego występowanie w przyrodzie, źródła organiczne i nieorganiczne dwutlenku węgla, przyswajanie CO₂ przez rośliny i bakterie samożywne, pobieranie węgla w postaci substancji organicznych przez organizmy niesamożywne, dalsze losy węgla i jego powrót do świata nieorganicznego, a mianowicie spalanie w ustroju oraz odkładanie w formie węglanu wapnia.

W dalszym ciągu omawia autorka krażenie azotu, przedstawiając przyswajanie go przez bakterie i inne sposoby wiązania azotu z powietrza, wskazuje, w jakiej postaci mogą rośliny przyswajać substancje azotowe, omawia pobieranie substancji azotowych przez zwierzęta i przeróbkę w organizmie zwierzęcym, dalsze losy azotu przy zstępującej przemianie materii i przy gnicju substancji organicznej, tworzenie amoniaku i działalność bakterii nitryfikacyjnych i denitryfi-

kacyjnych. Krażenie węgla i azotu ilustruje autorka schematami.

Dzieje siarki są przedstawione zwięźlej ze wskazaniem na działalność bakterii, przeprowadzających desulfurację oraz bakterii siarczanych. W końcu omówione są pokrótce losy niektórych innych pierwiastków, a mianowicie fosforu, krzemu, jodu, wapnia, żelaza i tlenu.

H. Molicki: Piekarstwo polskie. Z przedmową dr. Jahody-Zółtowskiego, Prezesa Izby Rzemieślniczej w Krakowie. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 94. Zł 1,80.

Książka ta jest pierwszą tego rodzaju publikacją polską. Obejmuje ona całokształt zagadnień piekarstwa

w Polsce, opracowany na podstawie najpoważniejszej literatury tego działu. Na treść wydawnictwa składają się następujące rozdziały: 1. Historia piekarstwa, 2. Wytwórnia pieczywa, 3. Urządzenia techniczne piekarni, 4. Materiałoznawstwo piekarskie, 5. Technika pracy, 6. Konserwacja pieczywa, 7. Obliczenia techniczne, 8. Kalkulacja zawodowa, 9. Higiena i bezpieczeństwo, 10. Stan obecny piekarstwa, 11. Stan prawny w piekarstwie.

Książka ma służyć jako podręcznik dla uczniów doszkalających szkół zawodowych, właścicieli piekarni, mistrzów, czeladników i praktykantów piekarskich, komisji i kandydatów do egzaminów mistrzowskich i czeladniczych piekarskich, cechów piekarskich, kupców mącznych i młynarzy.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6,— zł. Dla P. P. Nauczycieli abonujących indywidualnie 4 zł 80 gr. Numer pojedynczy (bez przesyłki pocztowej) 50 gr. Konto w P. K. O. 203100.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł 100,—, 1/2 strony zł 55,—, 1/4 strony zł 30,—, 1/8 strony zł 20,—, 1/16 strony zł 12,—.

Ogłoszenia umieszcza się tylko po zapłaceniu z góry przypadającej należności (Konto nr 203100 w P. K. O.). Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Zamówienie na prenumeratę jak również na numery pojedyncze wykonywa się jedynie po wpłaceniu należności. Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów wnosić należy do właściwych urzędów pocztowych niezwłocznie po otrzymaniu następnego, kolejnego numeru. Reklamacyj spóźnionych lub wniesionych niewłaściwie nie uwzględnia się.

Wszelkich wpłat na Dziennik Urzędowy Kuratorium O. S. Pom. należy dokonywać za pośrednictwem P.K.O., konto czekowe Nr 203 100.

Cztery lata nieprzerwanego wywozu zagranicę naszych



PIANIN I FORTEPIANÓW

świadczą dostatecznie o ich jakości

Największa w Polsce fabryka pianin i fortepianów

B. SOMMERFELD Sp. z o. o.

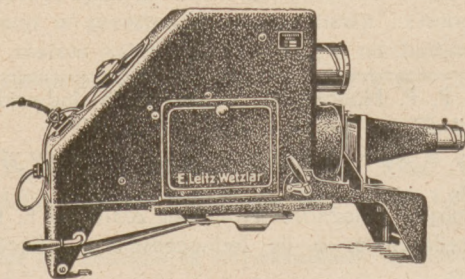
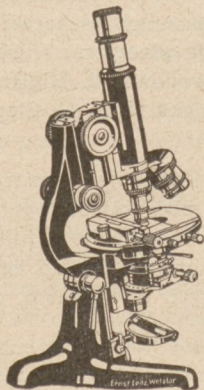
ul. Śniadeckich 2.

BYDGOSZCZ

ul. Śniadeckich 2.

JEDYNA FABRYKA EKSPORTUJĄCA

EPIDIASKOPY - MIKROSKOPY - MIKROPROJEKCJE



Leitz

to sprzęty szkolne o najwyższej precyzji,
które służą jako nieodzowne pomoce naukowe

Uznane za najlepsze
przez najpoważniejsze
zakłady naukowe

Oferty i katalogi bez zobowiązania wysła bezpłatnie
Wyłączne przedstawicielstwo na Polskę

C. Cegielski - Poznań

ul. Podolska 16-17 — telefon 32-22

Wszelkie *nasiona*

warzywne, kwiatowe, gospodarcze

Rośliny

drzewka, krzewy, róże, by-
liny, cebulki kwiatowe i t.p.

Narzędzia i przybory ogrodnicze oraz
Preparaty chemiczne do zwalczania
chorób i szkodników roślinnych
poleca:

B. HOZAKOWSKI, TORUŃ

skrzynka pocztowa 1
ul. Mostowa nr 28

NOWY ILUSTROWANY KATALOG GŁÓWNY
na rok 1939 wyszedł już z druku i na życzenie
wysyłany jest bezpłatnie



Nowość!

Szkoły i instytucje
naukowe

Wykonują
na zamówienie

tablice ruchome

których naśladownic-
two jest prawie za-
sírżone. Tablice są
mechaniczne, systemu
taśmowego i mogą być
dostarczane

Praktyczne
tablice ruchome
powinny się znaleźć
w każdym zakładzie
naukowym.

Oferty na żądanie

Kazimierz Wojtowicz

Wytwórnia Ruchomych Tablic Szkolnych

Telefon 19-52 TORUŃ Podmurna 44

Redaktor: Mgr Stefan Bernacki, Toruń, ul. Sienkiewicza 10/12.

Nakładem Wydawnictwa Dz. Urzęd. Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Tłoczono w Druk. Spółdz., Toruń, ul. Mickiewicza 2/4.